

משה בירנבוים

גוי"נ לקוה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ועכ"א

מליזענסק

עיה"ק טבריא תובב"א

צעהש"ת

פרשת ויקהל פקודי פרשת החודש ש"מ ניסן

עבודת ששת ימי המעשה, וכל היום עסקים צשינה ומנוחת הגוף, כי לא ניתנה שבת לישראל אלא כדי שיעסקו בה צמורה ומפילה, וזה 'שבת שבתון לה' דייקא, לעשות את היום כולו קודש לה'.

וכן ראיתי צענין זה משל מהמגיד מדובנא ז"ל ח"ל, כושל לאחד שהרחיק גודד ויעזוב משפחתו וכל בית אביו לגור בארץ אחרת, והיו עניני נשואות וכלות אולי יראה איזה אורח הבא מעיר מולדתו למען ישאל את פיו על בני משפחתו ולא עלתה בידו. לימים בא עני אחד הסובב ומחזיר על הבתים, והנה כבואו אל ביתו הכיר בו כי הוא מעיר מולדתו, וישמח מאוד לקראתו ורצה להשתעשע עמו לשאול אותו על בית אביו ומשפחתו הכבודה, ויאמר אליו העני "מודע תעכבני הלא לעשות מלאכתי באתי הנח למזה תגרום לי הפסד" ויאמר לו "אם כן הגידה נא לי כמה עלה בדעתך לקבץ פה", אמר לו "בי' ג' זהובים" אמר לו "הא לך ג' זהובים ושבה עמדי". ויעש כן וישב עמו והתחיל לספר לו עסקי משפחתו ואודותיהם ושלום בניהם, ויהי אך התחיל לספר נפלה עליו תרדמה והוא יושב ומתגמגמם ויאמר "אחר כי זכיתי להיות לי מקום מנוחה אבקש את הבעה"ב ויתן לי מקום מנוחה ואשכבה ואישן" כעס עליו בעל הבית ויאמר הלא אנכי עשיתי אותך איש בטל היום הזה למען הפיק טובתי למען תספר לי משלום משפחתי וזהקובים אל ביתי, ועתה מה לך לנוח או מודע תשכב ותרדם.

הנמשל: הקצ"ה נתן לאדם נפש עליונה חלוצה מתחת כסא כבודו, ומתרחקה ממעונתה וכל ימי השבוע גם כי הקצ"ה משתוקק לשמוע טובות ממנה אך האדם טרוד בעסקיו, לכן הגביל להשתעשע עמנו ציוס השבת והספיק לנו צעבור זה ציוס הששי לחם יומיים, למען נהיה נקיים ציוס השבת מכל טרדה ונכל להשתעשע בקרבת אלוקים ית"ש ולשש צאהצמו. וזהו ששת ימים תעשה מלאכה ואתה טרוד בעסקי הגוף ול"כ וציוס השביעי שבת לה' אלקיך כלומר ליחד את היום ההוא רק לה' לצדו כי הוא נתן לך את המנוחה רק למען יהיה לו מקום להשתעשע עמך ולא שתתעדן צמנומות עלי משכב או צענינים אחרים וזה שבת לה' אלקיך. ע"כ.

וב"שיחות קודש" מהאדמו"ר מוספינקא שליט"א מביא בשם האמרי חיים זי"ע לבאר את הפסוק ויקהל □ אלה הדברים אשר צוה ה', הקב"ה מוצה לעשות ויקהל □ שיחודים יתאספו בכל שבת ויתעלו יחד... ומנושיל לך מושל לאותו יהודי שבא לביתו בערב שבת עייף ורעוץ מכל עמל השבוע, והנה סוף סוף מגיעה שבת המלכה והוא מתפלל בחטף ועושה סעודתו במהירות ולאחר מכן עולה על יצעו הרי עייף הוא... בליה, ירד שלג והלבנה האירה את השלג וסיעור קרני הלבנה חדר בעד חלונו. התעורר האיש ואמר לעצמו: כיצד ישנתי חזק וכבר לא שכנתי על ליבי שחאיר היום. קם בזריזות, שוב התפלל ביחידות עשה את סעודתו ו... חזר לישון, הרי עייף הוא... כשהאיר הבוקר וכעת באכות, התעורר האיש והצטער נואד, כיצד זה ישן כל כך הרבה עד שהפסיד תפילת מנחה וסעודה שלישיית... אך אין זמן למחשבות, הלא יום ראשון כעת ועבודה רבה מונתנה לו. חיש קל התלבש ועלה על עגלתו וחלל נוסע ברחובות העיר, אך לפתע מה רואות ענינו? אנשי העירה פוסעים ברגיעות, הולכים הם לתפילת שחרית של שבת קודש... סיים הרבי: אילו היה אותו אדם מתאסף יחד לאסיפת מרעים דבר כזה לבטח לא היה קורה לו. ע"כ.

ואמנם זה דרך צדיחותא, אצל האמת כן הוא שהישיבה צשבת אחים וצאסיפת מרעים מנלל את האדם מהרצה רעות צרוחניות וצגשמיות, דצאסיפת חברים יש כמה וכמה תועלת לאדם, (ומן ממה שידוע צשם לדיקים, דכשיוצנים מנין יהודים צאהצה וצלא פירוד,

צמזה"ק צפרשמינו, ויקהל משה ה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' וגו'. ורבו המדקדקים צפרשה זו, דלכאורה אמאי דוקא צציווי זה ומאי צשחנה שמירת שבת משאר מנוות שהיה צריך להאמר צהקהל, וכן מה כוונת הכתוב "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות" דלכאורה הדברים הכתובים צהמשך וגם הציוי הרי הוא להימנע ממלאכה, וזהו היפך העשה, ומה הכוונה אשר צוה ה' לעשות, וגם עלם שמירת שבת כבר נאמרה צמרה ולח"כ שוב צמתן תורה ועו' ומה הסיף צכאן.

והנה ראיתי צשם הרה"ק הרי"ם מגור זי"ע וכן מוצא מהרצה מתלמידי הצעש"ט הק' דהפירוש, שאמר להם צציוה ה' כן, שהיה ויקהל משה כו'. שהכנסיה וההתחברות מישראל מסיר החומרות והגשמיות, וזהו ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ועל זה גופא אמר להם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות, היינו הקהלה והתחברות. ע"כ.

וכן מוצא צכה"י "נר ישראל" ח"ל: על ענין ישיבת החסידים יחד, אשר ראו בה רצוה"ק זי"ע מטרה צפ"ע וכאחד מהעיקרים והנעלים צמורת החסידות, פירש רבינו אדה"ז מסא"ג זי"ע צזה את הפסוק: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אליהם, אלה הדברים" האמור למעלה להקהיל את בני יחד, הוא גם מצוה "אשר צוה ה' לעשות אתם" כי מצוה רבה היא להיות בני יחד צאסיפה ואגודה אחת. וענין זה של גדול התועלת צעלם הכנסיה וההתחברות, מוצא צהרצה מספרי החסידות.

אמנם ח"כ צריך הסבר השייכות עם ציווי שבת שנאמרה צהקהל זו. אלא דעלם השבת ושמירתה כבר נאמרה צמקומות אחרים, ופה חזר שוב ללמד ענין וטעם חדש צצצ"ק, דכידוע שיש כמה טעמים ל"שבת", הטעם הפשוט הוא, "כי ששת ימים עשה ה' את השמיים ואת הארץ וציוס השביעי שבת וינפש" אמנם יש עוד הרצה טעמים צזה, דלכאורה מה השייכות צציתמינו צצצ"ק לצציתת הש"ת צגמר מלאכת צריאת העולם, ולדיקים פירשו צזה, "ציוני וצין בני ישראל את ה' היא" שהשבת היא כעין שפה מיוחדת ציונינו לצין הש"ת, "לעולם" שלאומות העולם, צכדי שלא יתקנאו, אנו אומרים, שהטעם הוא "כי ששת ימים וכו'".

ואחד מהדברים צשצלם נתן לנו הש"ת את השבת, הוא היות וצששת ימי המעשה, אדם טרוד צמלאכתו, ואין לו זמן להיאסף צדיצוק חברים ולעסוק צ"הקהל", ואין לו כוח ומוח לעסוק צעבודת ה' מתוך מנוחת הנפש והרצפת הדעת, לכן נתן לנו הקצ"ה את השבת קודש, שאז נוכל לשבת יחד ולשאוף מזה כוח לעבוד את הש"ת צששת ימי המעשה.

והנה ראיתי צשם רבינו כ"ק אדמו"ר הגה"ק מלאנו הש"ת זי"ע לפרש הכתוב שבת שבתון ה' דנראה לומר שלא צה הכתוב אלא להוציא מלב הטועים לעשות את יום השבת כיום מנוחה מעול

או אפילו אינם עוסקים בתורה [וכמוצן לא דברים אסורים חלילה] או שורה עליהם כואת קדושה שאפילו מלאך לא יכול לשאת זאת), אלא הדבר הזה גורם לאדם להתחזק ולשאוף להגיע ליותר, כפי שכבר פירשנו בעבר, שהספה"ק מדברים מגודל הענין של פסח שני, שלא היה אמור להיות כדבר הזה, אלא מגודל זעקת בני ישראל, שנעקו "למה נגרע" נתחדש דבר חדש וניתן להם פסח שני, והנה לפי זה קשה, דהרי ידוע שחון משנה ראשונה, הרי לא הקריבו קרבן פסח במדבר, והטעם כי לא היה רוח נפויית ולא יכלו למוול עצמם, ולכאורה אם נשציל זעקת "למה נגרע" נתחדש "פסח" באמצע חודש אייר, הרי אפשר זעקת "למה נגרע" להביא רוח נפויית ולמוול עצמם, ונלע"ד לפרש הענין, דבהקרבנות קרבן פסח, כשהטמאים נפש אדם, ראו שאר ישראל מקריבין, או נתקנאו בהם ונתעוררו ונעקו "למה נגרע", אבל נשאר השנים שאף אחד לא הקריב, ולא היה צמי לקנא ולחשוך להיות כמוהו, לכן לא נעקו "למה נגרע".

והוא גם ענין התאספות בצבורה, בכדי להתקנא בעבודת ה' של השני, ולנעוק "למה נגרע", והיות שצששת ימי המעשה, כשהאדם טרוד במלאכתו להביא לחם לפיו ולפי משפחתו, אין לו זמן להיקהל, ואין לו מוח לשים לב לשני בכדי לדעת כמה להתקנא ולחשוך, לכן נתן לנו את השבת, שהאדם פנוי ממלאכתו, ולהתאסוף יחד, כפי שכל תלמידי השעשע"ט עוררו על גודל הענין, ולראות את האש הצוערת אלל השני, ולחשוך בזאת, ובזאת יתחזק בעבודת הש"ת בכל ששת ימי המעשה ובפרט בשבת קודש.

***

יקרת הזמן של י"ד ימים האחרונים של חודש אדר ובפרט הזמן של ערב ראש חודש ניסן

בגמרא (ביצה טו:) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר. ולהבין זה י"ל ע"ד דהנה ידוע שהלצנה היא פעמים נגלית ופעמים נכסית והיינו צ"ד ימים הראשונים של החודש היא נגלית וצ"ד ימים האחרונים של החודש היא נכסית, מחמת שמי"ד ימים ואילך אז הלצנה צחי' מלכות מתחלת להתקטן עד שציוס כ"ט לחודש היא נכסית לגמרי ואז יש רגע אחד שח"ו יכול להיות להחיוניס אחיה צבחי' לצנה צחי' מלכות.

וע"כ צריכין מאוד לשמור י"ד ימים האחרונים של החודש בתורה ותפלה ומע"ט ובשמירת כל המידות, מפני אותו רגע הנ"ל שלא יהיה ח"ו אחיה להרע באותו הרגע, כמו שהיה באותו רגע של פיתוי הנחש לחוה, ועל אותו רגע נאמר (בראשית לה, א) ותלא דינה בת לאה כי יעקב אבינו ע"ה חיקן חטא אדה"ר אך מחמת שלא שמר הרגע הנ"ל שהלצנה מכוסה וצחי' מל' היא רק צחי' נקודה קטנה מאוד ע"כ היה אחיה לשכס בן חמור.

וע"כ בכל ערב ראש חודש צריכין להשמר מאוד מחמת שהוא סמוך לאותו רגע הנ"ל וצריכין לעשות תשובה שלימה בתענית ולדקה. והוא שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קטו, יא) אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב פי' דוד המלך ע"ה היה ירא מאוד מן צחי' הכוזב שלא ישלוט בו ח"ו ציוס כ"ט לחודש, וע"ז מרמז כו"צ בגימ' כ"ט.

והנה כששמר י"ד ימים האחרונים של החודש וכנ"ל אזי אח"כ כשעובר הרגע הנ"ל אזי צחי' לצנה צחי' מל' מתחילה להחגלות ולהאיר כמקודם ציתר שאת. וכמו שמצינו בגשמיות שע"י ימי הנידה שיש ריחוק וכל ימי הנידה צריך האדם לדבק את עצמו בעלמא דכורא שצריך שמירה ואח"כ כשעוברים ימי הנידה אזי הקירוב

הוא בהתחדשות האהבה ציתר שאת וכמו כן הוא צכאן שע"י שמירת י"ד הימים שצסוף החודש כשעובר הרגע הנ"ל אזי מאירה הלצנה צחי' מל' ציתר שאת ועו.

והוא שאמר הכתוב (ישעיהו נד, ו) צרגע קטן עזבתיך וצרחמים גדולים אקבצך פי' שצחי' העוובה שיש להחיוניס כח ח"ו לשלוט צבחי' לצנה צחי' מל' הוא רק על רגע אחת, ואחר כך כשעבר הרגע והיה להם שמירה שלא יתאחזו החיוניס ח"ו אזי מאיר הקצ"ה לצחי' מל' צחי' לצנה בהארה גדולה וצחיצה גדולה ציתר שאת והוא צפרט, וכן הוא צכלל כי נודע שי"צ חדשי השנה הם צחי' צ' וויין ו' חדשים הם צבחי' חסדים ו' חדשים הם צבחי' גבורות, ואדר הוא הממתיק את צחי' הגבורות צחסדים כי אדר הוא צחי' חוטם צחי' ריח, וריח הוא המתקת הגבורות צחי' פרה אדומה צחי' ואסף איש טהור גו' (במדבר יט, ט) שהוא צחי' חוטם וע"כ אדר הוא ר"ת ראש ד'צרך א'מת (תהלים קיט) שע"י אדר יכול להכניע את צחי' הכו"צ ציוס כ"ט שלא ישלוט ח"ו.

וע"כ צי"ד הימים שצסוף אדר שהוא סוף לכל הי"צ חדשים צריך האיש המשכיל שמירה יותר מעולה כי עי"ז יוכל לשמור כל הי"ד ימים של כל חדשי השנה כי הוא המתקה והכנה על העמיד.

והוא שאמרנו ז"ל הרוצה שיתקיימו נכסיו פי' הרוצה שישלחו י"ד הימים האחרונים של חדשי השנה שאזי הלצנה מכוסה והוא נכסיו היינו צחי' נכסה שהלצנה מכוסה, אזי יטע בהן אדר פי' שישמור הימים האלו בחודש אדר היינו י"ד ימים האחרונים שצסוף חודש אדר ועי"ז יקח המתקה וההכנה לכל ימות השנה וכנ"ל וד"ל.

(אהבת שלום)

***

ויקהל בוש' ה את כל עדת בני ישראל וגו' ויאמר בוש' ה אל' כל עדת בני ישראל לאבמר זה הדבר אשר צוה ה' לאבמר (כה, א-ד). ופרש רש"י לי לאמר לכם. ונתחצטו המפרשים צוה. ונראה לי דשמעתי צסם הרב המגיד מוהר"מ פרוש הש"ס האי עלמא כצי הילולא דמיא (עירובין נד, א). והענין דמצינו כמה טרחות ויגיעת יגע האדם בהילולא, ותכלית הכל הוא תיבת 'לי' שיקדש החתן את הכלה, כך כל ענייני עוה"ז תכלית הכל שזוכה לקדש א"ע לדבק בו יצברך, והוא כמו 'לי' הנ"ל, ודפח"ת.

וע"כ למחרת יוה"כ שהציא משרע"ה לוחות אחרונות שבהם כלול כל התורה כולה מה שתלמיד ומיק עמיד לחדש (ויקיר פ"ד). ועיקר תכלית הכל שיצא למדריגת וצו מדבק, שהוא תיבת 'לי'.

והוא שאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר לכם, ר"ל תיבת 'לי' הוא העיקר לאמור לכם, וקל להבין.

(מולדות יעקב יוסף)

***

ויקהל בוש'ה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (כה, א).

המפרשים הקשו על לשון הפסוק 'אשר צוה ה' לעשות אותם' שנראה כהוראה למצוה שהיא צקוס ועשה, צעוד שהציווי כאן הוא על שציתה מעשיית מלאכה שצבת שהוא צשב ואל תעשה, כמו שהמשיך הכתוב 'וציוס השציעי יהיה לכם קדש שצבת שצתון לה"'. וי"ל על פי מה שהוצא צרש"י (לה, יא) צמאמר המוסגר, ותוכ"ד שקודם חטא העגל נצטוו כל בני ישראל כולל הערב רב להציא נדבה למשקן, וכמו שמשמע מלשון הכתוב (כה, צ) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', אבל אחרי חטא העגל אשר מדברי רש"י משמע

שנעשה ע"י הערב רב, נכטווה משה להקהיל רק 'את כל עדת בני ישראל' היינו רק בני אברהם יצחק ויעקב, שרק הם היו ראויים להביא נדבה למשכן, אבל הערב רב איבדו זכות זו, כי לא לחוטאים אלו לצנות צימ חלוקינו.

ולכן ויקהל משה את כל עדת בני ישראל היינו רק בני ישראל הקדושים ולא הערב רב כנ"ל, וכשתמהו בני ישראל על זה 'ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם' היינו שהשי"ת צוה עליו לעשות כך, לא להקהיל את הערב רב ולא לקחת מהם נדבה למשכן, כי הם אלו שהחטיאו אותם בחטא העגל.

(פניני שפע חיים)

***

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (כה, א).

הנה, שמי פנים ליצה"ר, לאיש נדיק וירא שמים יבא ויאמר, הרי איש נדיק וישר אמת, והנך נקי מכל נדנד עבירה, ולכן אין עליך לחזור בגזירות חז"ל שתקנו להתרחק מדבר עבירה, דתקנות אלו לא נתקנו אלא לאנשים מגושמים שיש צורך לשמרם מן החטא, אבל אתה אינך זקוק לכך כלל ועקר. ומד השני, בא היצה"ר אל האדם הפשוט והמגושם, ויאמר לו, הלא הינך חסיד ובעל מדריגה, ולא לך נאמרו כל התקנות הללו, ודי לך אם תשמור מה שמפורש בתורה.

ולכן ויקהל משה את 'כל' עדת בני ישראל גדולים עם קטנים, ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ר"ל כל הדברים כולם, ללא יוצא מן הכלל, דכל הדברים נאמרו לכל ישראל.

(פניני שפע חיים)

***

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (כה, א).

לגבי חלק ה'נשמע' היינו השגת התורה והמלוות, יש כמה וכמה מדריגות כל אחד לפוס דרגא דליה, ומשום זה אצל לימוד התורה נכנס משה רבינו ראשון, אח"כ אהרן אח"כ בניו ואח"כ כל ישראל, אבל לגבי חלק ה'נעשה' עשיית המלוות, יד כל אדם שוה זה, כדכתיב: כל עדת בני וגו' לעשות אתם.

(רבינו אדה"ז מטשארעקוב ז"ע. נר ישראל)

***

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (כה, א).

נ"ל בצוה"י, 'עדת' הוא מלשון סרה, כמ"ש רש"י ז"ל (בראשית ד, טו) "שם האחת עדה" תרגום "סרה" היינו אותן המלוות שהן "עדות" וסרה מצני ישראל שאינם מקיימין אותן מלוות אלו. "ויקהל משה" כמו שתרגם אונקלוס "וכנס משה", שכינס ואסף ועשה אותן המלוות שהן נקראים "מת מלוה", והוכיח משה ולימד לכל ישראל לעשות אותן המלוות, וזה 'ויאמר אליהם משה אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם'.

(רבי יצ"י)

***

שישת ימים תעשה בולאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (כה, ב).

הנה אמרו ז"ל בגמרא (שבת קי"ט): אלמלי שמרו ישראל שמי שבתות מיד נגאלים. ובמדרש רבה (ש"ר כה, יב) אמרו רז"ל אלמלי שמרו ישראל אפילו שבת אחת מיד נגאלו. ואמרו שם במדרש רבה הטעם,

שאמרו רז"ל (שבת ס"ט) כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, נמנא אילו שמרו ישראל אפילו שבת אחת מוחלין להם כל עונותיהן וראוין לגאול, כי עיבוד הגלות הוא מחמת עונותינו כמו שאמרו רז"ל (שמו"ר ס"ט) היום אם בקולו תשמעו תהיו נגאלים.

וזה שאומר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, היינו משה רבינו רוצה לקהול ולאסוף כל עדת בני ישראל מן הגלות המר, כמו שאמרו רז"ל (וה"ק ח"א כ"ה): על פסוק (בראשית מט, י) עד כי יבוא שילה ולו יקהת עמים, שילה בגימטריא משה. וכן איתא ברעיא מהימנא פרשת פנחס מפורש דף רמז ע"ב זה לשונו, והכי מתערב שילה עם משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ויהא שלשלת דתרווייהו כההוא זמנא דחזא בלעם בנבואה דליה דהכי מתקשרן תרין משיחין ברעיא מהימנא בתלת אבהן בגלותא בתראה עיי"ש. לכך 'ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם' ששת ימים תעשה מלאכה וציוס השביעי יהיה לכם קודש שב שבתון לה', היינו שאמר להם משה אם תשמרו שבת שאמרו רז"ל (שבת ע"ג) שמרונם צ'אלה הדברים, ל"ט מלאכות, וציוס השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה', ואז יהיו ראוין לגאול, ויכול משה רבינו עם המשיחין להקהיל ולאסוף את כל עדת בני ישראל מן הגלות המר.

(רבי יצ"י)

***

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, שישת ימים תעשה

בולאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (כה, א-ב). מאדמו"ר מרז"י: דקשה מה ענין שבת למשכן, כי קאי בענין משכן וקאמר הלכות שבת (וע"י בראשית). אך האמת הוא כי שבת שווה למשכן, והראיה שהשוה אותו לענין ל"ט מלאכות. כי ענין המשכן הוא, שעשו דברים גשמיים והכינו אותם למשכן, היינו שטוו וארגו, ומתוך דברים גשמיים נעשה משכן. ומה הוא המשכן, שבו היה התגלות אלקות יותר מכל המקומות, ושבת הוא ג"כ התגלות אלקות, היינו שניתוסף בכל אחד מישראל נשמה יתירה (צ"ה טו). ואמר השי"ת ששבת ג"כ יוכל להיעשות ע"י דברים גשמיים, היינו כשאדם עושה מלאכה וכוונתו הוא לשם שמים, ממילא נעשה שבת, וזה הוא ענין שבת שווה למשכן.

וזה שאמר השי"ת 'ששת ימים תעשה מלאכה', היינו לשם שמים, וממילא וציוס השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'.

וזה הוא הענין ג"כ מה ששאלו אותו כמה וכמה אנשים המקורבים אללו, בענין המחשבות זרות הוא ג"כ כך, דכשאדם עושה הכל לשם שמים, אזי ממילא אין לו מחשבות זרות, אך צוה"ר צדור הזה מי ימנאנו איש כזה אשר יהיה כוונתו הכל לשם שמים, אך בכללות יש, כי איש עושה מלוה זו ואיש אחד עושה מלוה זו. וזה היה ג"כ כוונת משה שהקהיל את כל העדה, ומסתמא בכללות יש אדם שיהיה כוונתו הכל לשם שמים. וזהו שאמר 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל'.

(כתי"י; כ"ס צימ ישראל)

***

שישת ימים תעשה בולאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (כה, ב).

על פי אשר שמעתי בשם הרב הצדיק המגיד מקאזניץ זצלה"ה. על מאמרם "עשה שבתך חול, ואל תצטרך לצריות". ירצה שגם בחול

עשה שבת, ותהיה כל ששת ימי המעשה צבחינת שבת, ואל תלאג ותאמר מהיכן אפרנסם וחולי אלטרך לצריות. על זה הבטיחו חז"ל ואל תטרך לצריות, כי המקבל עליו עול תורה מעצירין ממנו עול דרך ארץ, וה' יתצרך יומין לו פרנסתו ומלאכתו נעשית על ידי אחרים.

וזה ששת ימים תעשה מלאכה מאלה, כאשר תהיה צבחינה זו כנ"ל, אז וציוס השציעי יהיה לכם קדש שבת שצמון לה', כי כל ימי החול הוא צבחינת 'שבת' וממילא צבחת יהיה צבחינת 'שבת שצמון'. כי כל אחד משיג קדושת שבת ונשמה יתרה לפוס דרגא דליה צחול. (צית יעקב)

***

ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר, זה הדבר אשר צוה ה' לאמר, קוזו מואתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומות ה' (לה, ד-ה).

הנהו תרמי 'לאמר' מיומרין. ונראה לי דהכי קאמר דמשה אדונו ציוה שיאמרו צעת נדצתם 'זה הדבר אשר צוה ה'', להורות שאין מפרישין נדצתם לשום אציה פניה וצאציה הכרח רק צשמה רצה צלי שום פניה, לעשות רצונו ית' דוקא. ועיי' מחול הקדושה על ההפרשה, באומרם צפה מלא כן.

ומעמיק עוד, שיאמרו 'זה הדבר אשר צוה ה' לאמר', היינו שיאמרו גם תיצת 'לאמר', שימעוררו עיי' המאמר הנה הש"י צוה לנו לומר זה צפה מלא, ולמה כואת, צודאי הוא לפשט העקמימות שצלב התקוע לשם אציה פניה ח"ו, נ"ל. ולמה גמר אומר קחו מאתכם תרומה לה', ר"ל צעת הלקחה תהי' תיקף תרומה ולא תמתינו צהקדשה עד ציאת הנדצה להוצרים. וז"ש כל נדיב לב יביאה את תרומת ה', ר"ל שצצר תציאו את תרומת ה', וא"כ יהיה צ' מלות צידכם, אחת שמתנדבו מממוניכם לה', ואחת שמתנדבו גופיכם להצאת קדשי שמים שצצר הוא לה', תציאו צגופיכם לידי הוצרים. ויהיה זה נדצה לה' נפש, גוף, ממון. כוונת הנפש, מתנת הממון, הצאה צגוף, נראה לי.

(אגרא דלה)

***

קוזו מואתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומות

ה' (לה, ה). מסופר על איש אחד שהיה בידו מכתב המלצה מאחד הגדולים, ובדרך נגב לו המכתב, ובא בכור נפשו להרה"ק מווארדיטשוב זי"ע, והרה"ק הצליח למצוא את הגבב ולהוציא את הגזילה מתחת ידו. אחר כך נודע שבניתיים עשה הרמאי את שלו, והצליח לקבץ סכום נכבד ביותר, ואילו האיש בעל המכתב האכותי, לא האירה לו ההצלחה פנים. וזאת, מכיון שהוא אסף בשביל דבר הגון, לאו כל אדם זוכה להפריש תרומותו ולקיים מצוה חשובה כזו.

וז"ש כאן כל נדיב לבו יביאה, שלא כל הרוצה ליטול את השם יצא, דרק מי שהוא נדיב לב, ראוי הוא להציא את תרומת ה'.

(פניי שפע חיים מורשיי משכ"ד, שנה ז גליון כג)

***

קוזו מואתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומות

ה' וגו' (לה, ה).

מהראוי ליצין כאן פרפרת נאה, מושמיה דכ"ק מרן הקי מוהרי"ד מבעלזא זי"ע. דהנה ידוע דבעת ששובנו בעיר לקבץ נדבות עבור "מועות חייטים" לפסח כמובא בהלכה, נהגו רבותינו בעצמם לחזור אחר המכונן. ובעת שמרן מוהרי"ד זי"ע כבר היה חלש, שלח מרן את יוצי"ח שניים שניים מכל צאצאיו, וכנזכר לעיל, הצטרף לכל זוג, אחד מוהבעלי בתים שבעיר.

והנה, פעם בהתדפקם על אחת הדלתות, הבעה"ב לא היה בבית כי אם אשתו. הוציאה האשה סכום גדול של מכוון ואמרה: "עם איז גוט, דאס איז מיינע", (כסף זה כושלי הוא, ואני נותנת! כי רוצה אני ג"כ להכנות וליתול חלק בדבר המצוה!). הפטיר לעונותה אחד השליחים שזה אינו שלך, אלא הכל שייך להקב"ה, [שנאמר: "לי חספך ולי הזהב (חגי ב, ב)]. שתקה האשה ולא אמרה כלום. כשבאו אח"כ אל מרן מוהרי"ד זי"ע, סיפרו לפניו הכל וגם המעשה הנ"ל מאותה אשה נדיבת-הלב.

נענה מרן מוהרי"ד ואמר שנתיישב ונתחוויר לו זה עתה מקרא שבתורה. דהנה בפרשת ויקהל נאמר: "קחו מואתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומות ה' וגו' (שמות ל"ה ה). כי היה קשה לו ככה דקדוקים. אי למה קודם אמרו "קחו מואתכם" שמושמע דהו לישון ציווי וחובה היא, ואח"כ בהמשך אמר "כל נדיב לב יביאה" דמושמע שזו נדבה. ועוד קשה, ככל הלשון תרומה לה' ותרומות ה' שתי פעמים למה לי ועוד צריך להבין, מה בין תרומה לה' לתרומות ה' אלא אמר שאפשר להסביר בדברים האלה. יש הפותח את ידו ונותן צדקה וחושב הוא שמושל הוא נותן, ומאידך יש איש הנותן צדקה וידוע הוא שמואת ה' הטוב הוא נותן. כוחד גיסא, הסובר ששייך הכל להקב"ה ומוה' הוא הנותן לכאורה הנותן הזה עדיף טפי, כי נותן הוא ביד רחבה. אך מאידך גיסא, היא הנותנת, והסברא היא לכאורה אחרת שהנותן הראשון הכוונה לזה שחושב שנותן מושלו איננו במדרגה נמוכה, כי למעשה בחושבו בדעתו כי נותן מושלו, זקוק הוא להתגבר מאוד ולכבוש את יצרו אשר מעכבו מלתת צדקה, ואשר על כן זוהי מדרגה יותר גבוהה. ובאמת זה מרומז כאן בפסוק: "קחו מואתכם" היינו תתגברו על כוח שאתם חושבים שהנתנה היא 'משלכם' אבל בעצם גם הנתנה הזאת היא תרומה לה' כשם שהנתנה של נדיב לב היא תרומה לה'. ובשתי תרומות הכתוב מדבר. תרומה אחת לה' מרומז לזה שסובר שנותן מושלו, ותרומה אחת מואת ה' מרומז לזה שסובר שנותן מואת הקב"ה. ואעפ"כ גם הנתנה הזאת של אותה אשה היא נחשבת תרומה לה' כי בזה שחשבה שהיא נותנת מושלה, התגברה על יצרה, ואמרה, הנדיבה ההיא: "עם איז גוט! עם איז מיינע" [זה טוב! זה שלי] ונחשבת היא לתרומה לה'.

והמושך עוד מרן מוהרי"ד: אלא שאני מתפלא שנעלמה מייניכו גמרא מפורשת (בבסי' ב"ק דף ק"ט ע"א) "גבאי צדקה לוקחין מן הנשים דבר מועט, אבל לא דבר מרובה (דאפשר דהבעל לא יסכים). עמדו הנוכחים ולא ידעו מזה להשיב. והנה ראה זה פלא! לפתע, ממיש ברגעים אלו, הופיע על מפתן היכל הקודש בעלה של האשה ההיא. הגבאי ניגש למרן והודיע שהבעל הגיע וחפץ הוא להיכנס אל מרן.

כשנכנס לחדרו של מרן, הודיע הבעל דהיות ששמע שאשתו נתנה סכום גדול, הוא רוצה להוסיף סכום נוסף על המעות שנתנה אשתו. ובזה הוסיף מרן ליומר, כי עתה ניחא ליה, גם המושך הפסוקים שבאותו ענין: "ויבואו האנשים על הנשים כל נדיב לב וגו'" (שם ל"ה כ"ב), ורש"י מפרש עם הנשים, וצריך להבין מדוע באו האנשים, אלא שהם באו ליתן הסכמותם לנדבות נשותיהם שיהי' מותר לקבל מהן.

והמושך מרן בשם אחד המפורשים, שמה שכתוב בהמשך "וכל הנשים אשר נשא לבן אותה בחכמה, טוו את העזים" ורש"י מפרש: "היא היתה אומונת יתירה שמועל גבי העזים טווין אותם" והרי לפי הדין מועשי ידי של האשה לבעלה, ולמה לא באו האנשים גם במאורע זה לתת הסכמותם לנדבת מועשי ידיהן של הנשים. אלא שהדין הוא שכל שיתירה על מועשי ידיהן, של האשה היא, מוילא לא היה צריך הבעל לתת הסכמות.

וזהו שרש"י מודגיש 'היא היתה אומונת יתירה' היינו יתירה על מועשי ידי, וע"כ ג"כ יכולה האשה ליתן, מופני שהיתה יותר ממועשי ידי. ודפח"ח. (בינתו נאה קודש" ח"א)

***

וכל זככם לב בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה ה' (לה, ו). פרוש שהחכמה הגדולה שצכל החכמות, היא שלא להיות חסס כלל, רק לעשות כאשר צוה ה', צלי שום חכמה צעולם.

(מורם שמעון)

***

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה (לה, כ).

ולכאורה שתי התיבות 'מלפני משה' נראות כשפת יתר. וי"ל ע"ד שציארנו הכתוב בפרשת ואתחנן (דברים ה, כו-כז) "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי". פירוש כי משה רבינו ע"ה היה ממונע צין ישראל וצין השי"ת והוא היה מקשר את ישראל לאזניו שבשמים, על ידי שהם היו מקושרין בו, והוא היה מקושר בהשי"ת.

וזהו שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי, ופירוש שאמר הקצ"ה למשה שזהו גופא יאמר לישראל, שצו הצמיחה של ואתה פה עמוד עמדי, ילכו לאהלים. והיינו שאפילו בשום לאהלים, משאר אללם הרשימה הלזו שאתה עומד עמדי, ועי"ז יהיו תמיד מקושרין צי. כי ע"י שנתקן במחשבתו תמיד שאתה עומד עמדי, עי"ז הם מקושרין צך ואתה מקושר צי, עי"ש.

וזהו ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה, פירוש אף שיצאו, אעפ"כ היו לפני משה, ע"י שנשאר אללם הרשימה הנ"ל. וזהו ג"כ מוכחת מוסר לדורות הבאים, שיתקשרו בהנדיקים שהם בחינת משה, ע"ד אמרם ז"ל (ת"ז ט' ס"ט) אתפשותא דמשה בכל דרזא ודרזא, קשר אמין וחזק, קשר של קיימא, ואף שלא יהיה עמהם בצוותא חדא, יהא נשאר אללם הרשימה והחסיקה, ועי"ז יהיו מקושרים תמיד בהשי"ת וכנ"ל, ודו"ק.

(אהבת שלום)

***

ויבואו האנשים על הנשים (לה, כב).

יש לפרש על פי מאמר רז"ל (ברכות לז:) במקום שבעלי תשובה עומדים אין נדיקים גמורים יכולין לעוד, וז"ש האנשים שחטאו בזהב העגל צאו בחילא סגי על הנשים שלא חטאו. [לרמז מעלת בעלי תשובה, שהאנשים שחטאו נתעלו על הנשים שלא חטאו].

(ליקוטי הרי"ם)

***

והנשיאים הביאו וגו' (לה, כו).

והנשאים כתיב חסר יו"ד, ומדוע דוקא יו"ד נחסרה. אולם עיקר נקודת הישראל היא לכלול עצמו בכלל ישראל, וזה כנסת ישראל, ואף שהיה לנשיאים נדיבות יותר גבוהה והביאו אבני שוהם ואבני מילואים וצממים, מכל מקום היו צריכים לידע דבחוץ עמי אנכי יושבת (מלבי"ם ב' ד, יג), וזה העיקר שראשי בני ישראל צריכים לידע.

(ליקוטי הרי"ם)

***

ויאמר אל משה לאמור מרבים העם להביא וגו' ויצו משה ויעבירו קול במוזזנה לאמור איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה וגו' ויכלא העם מזהביא (לה, ה-ו).

יש להקשות איך שייך התשובה אל השאלה, כי הם אמרו למשה מרבים העם להביא, והוא ציוה להכריז שלא יעשו עוד מלאכה, היה לו להכריז שלא יביאו עוד. ונראה כי מנינו בכל נדבות המשכן נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (שמות כה, ג). והטעם כי לא ציוה הקצ"ה לקבל נדבה מאיש כלי וקמנן שנותן בעל כרחו ולצו כל עמו, רק מנדיבי לב, כי מי שהוא נדיב לב כל מה שהוא נותן הוא נחשב צעניו למעט ורצונו ליתן עוד יותר לפי ערך נדיבותו על קדושת המשכן.

על דרך משל מי שהיה לו ככר זהב ונתנו על מלאכת המשכן היה אומר בלבו מה זה שנחתי, מי יתן והיה לי עשרה ככרים הייתי נותן את כולם על המצוה הגדולה הזאת שאין לה שיעור וערך. והנה אימתערומתא דליבא הזאת היה נחשב לפני הקצ"ה יותר מן גוף הנדבה, וזה גרמו בללאל והאליאצ בגודל דקתס שבלצס, שתיכף כששמעו הנדיבים את קול הפטיש של בללאל וכל עושי המלאכה לא היו יכולים להתאפק מלהביא עוד נדבה צבוקר צבוקר כי הייתה תביבה עליהם המצוה בשעתה.

ודוגמא לזה ראיתי בעיני כשהייתי בק"ק אפטא והיה שם שבוש אחד הדופק על הפתחים לילך לבית הכנסת, וכל נוי שישנוע את קול הפטיש שלו בחיצות הלילה לא היה באפשר לישום אדם לישון עוד או אפילו לישכב עוד על כושכבו, רק קם תיכף מוטתו והלך לביהמ"ד ללמוד או לומר תהלים, והשבוש הזה לא היה למונח רק איש פשוט ירא את ה' מנעוריו, אך בילדותו היה נער משרת את פני אדוניו הרב הק' מוהר"ר שבוועלקי זל"ה"ה, אב"ד בק"ק ניקלשבורג, ומחנות שעשה שם עבודתו באיתערומתא דליבא ובדביקות גדולה, גרם לו זאת לעורר את לב השומעים שיעמדו לעבודת הבורא ית"ש.

וכן היה נמי במלאכת המשכן, מחמת ששמעו הנדיבים שצישראל את קול הפטיש של בללאל ועושי המלאכה היה לבס צוער להביא נדבה עוד יותר ויותר ולפי שמה רבינו ע"ה הצין זאת בשכלו הק', שלא יועילו להם שום הכרזה כל זמן שישמעו את הפטיש, לכך ציוה להכריז שלא יעשו עוד מלאכה לעבודת הקודש וממילא לא יביאו עוד נדבות.

(ילקוט אהב ישראל בשם שפתי נדיקים, רימינוצ)

***

ויצו משה ויעבירו קול במוזזנה וגו', והמולאכה היתה דים וגו' והוותר (לה, ו-ז).

וקשה איך יתכן שהיה תרוייהו דים והותר, הלא דים משמע כפי הצורך ולא יותר. ונראה לפרש, דהנה קשה עוד למה צווחו כל כך מרבים העם להביא וגו' ויעבירו קול במחנה וגו', מה הרעש כל כך ומה זיקק אם יהיה מותר.

אך הטעם משום דכיון שאם הי' נשאר מה אי אפשר שלא ישאר חפץ של חיזה אדם שלא יטרח למלאכה, ועל זה דאגו, כי אם ישאר חיזה חפץ של אחד מישראל יהי' לבו נשבר בקרבנו כל ימיו שלא זכה להשתתף במלאכת המשכן ונדבתו נשארה ולא נטרכה, ע"כ רצו שלא ישאר שום דבר ויהי' לכל אחד מישראל שייכות במקדש, ולא יהי' שום איש נפרד ח"ו, ולכן העבירו קול במחנה וכו'.

וזה פירוש היתה דים והותר, שבחמת הי' מותר רק שנעשה נס שהיה דים, וננטרך הכל.

(ליקוטי הרי"ם)

***

בוקבילות הלכאת אזות אל אזות (לה, יב).

ביים משכן זענען אלע שליפלעך געווען גלייכע, עס איז נישט געווען קיין חילוק צווישן די שליפלעך. דאס לערנט אונז, ווען אידן קומען אין שוהל מתפלל צו זיין פאר'ן צורא כל עולמים, זיינען דעמאלט אלע גלייך. [=צמשכן היו כל הלולאות שוות ומקבילות, לא היה שום הבדל והפרש צין הלולאות. וזה מלמדנו שכאשר באים ומתאספים יד בני ישראל צביהמ"ד לתפילה לפני השי"ת, אזי כולם שוים לפניו בצוה שעה צמדריגה אחת].

(עירן קדישין)

***

הרה"ק רבי שלמה הכהן מראדאמסק זי"ע

"התפארת שלמה"

תקס"א ג - כ"ט אדר תרכ"ו

הרה"ק רבי שלמה הכהן מרדומסק זי"ע נולד בשנת תקס"ג לאביו הרה"צ ר' דוב צבי בן הגאון רבי אריה לייבוש אבד"ק עיר חדש. הסתופף אצל הרה"ק רבי מאיר הלוי ראטטנבערג אבד"ק אפטא בעל "אור לשמים", הרה"ק רבי ישעי מפשעבורזש, הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר, הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא והסבא קדישא מראדאשיץ,

ולעת זקנתו נסע פעמיים להגה"ק בעל דברי חיים מצאנז. אלפי חסידים נהרו אליו. נפטר כ"ט אדר שנת תרכ"ו. השאיר אחריו ברכה ספרו הנודע לתהלה "תפארת שלמה" עה"ת ומועדים.

(י"ג אורות ח"ב)

***

זאת ידענו, כי (התפארת שלמה זי"ע) היה בבחרותו כלי מוכשר לקבל קדושה קודש קדשים לקבל השפעה מצדיקי הדור, כי היה בעת בחירותו אצל הצדיק הר"ר פישילי מסטריקוב זצ"ל, ובעת פרידתו ממנו הניח שתי ידיו על ראשו ויסמוך את ידיו עליו ויברכהו ויאמר לו בזה הלשון: בחור בוא נא הנני מברכך קודם החופה לפני חתונתך, ואז לא היה עוד חתן, וברכך קודם החופה כי יותר לא ראה אותו רק פעם אחת כי תיכף אח"כ נפטר הר"פ, ואעפ"כ מפעם אחת הזה הרגיש אא"ז בנפשו קדושה וטהרה עצומה מברכתו של אותו צדיק, עד כי קראו בשם מורו ורבו המובהק, והכיר תיכף בחינת קדושתו ומדריגתו.

ראה בתפ"ש מועדים דף קנ"א בזה"ל: כמו שידענו מבחינת אדמו"ר הצדיק האלקי ר"ר פישילי מסטריקוב זי"ע, שמעולם לא היה יכול להאמין ששום אחד מישראל יחטא ויעבור עבירה, וכל מה שהגידו לו הכל היה מכוב, כי אמר כי איש ישראל לא יחטא, וזה מגודל קדושתו ודביקתו בהש"ת כנאמר לא הביט און ביעקב עכ"ל.

הרי לך גודל השגתו בענינים גבוהים כאלה עוד בימי עלומיו, עד שמברכה אחת קודם החופה קראו רבו ומורו המובהק, והשיג בבחינת מדריגת רבו הנ"ל. ופעם אחת בא אליו אחד מנכדי הר"פ, וציווה להמשמש לקרבו מאד מאד, ואמר כי הברכה של הר"פ הוא מרגיש בכל יום ויום הרגשה חדשה יותר מיום שלפניו בתוספת מוסף והולך הולך וגדול, והוא פלא.

(הגה"צ רבי שמואל צבי הירש זצ"ל אבד"ק ויערזבניק נפלאות התפארת שלמה)

***

האור לשמים זי"ע אמר על התפארת שלמה זי"ע לזמר כמו שהוא מזמר יכול רק מי שהשם הו"ה מונח לו על לשונו.

(אוצר ישראל)

***

התפארת שלמה זי"ע היה ג"כ תלמיד מרבי ישעי מפשעבורזש זי"ע, פעם נסע הת"ש לרבי ישעי על שב"ק, ורבי ישעי לא היה אז בקו הבריאות, והסעודה שלישיית ערך בכיתו עם מנין מצומצם, הת"ש ועוד איזה רב היו ג"כ בין המנין, והרב הבין כי בטח יכבדו את הת"ש לזמר הזמירות, ומפני שהתקנא בו התחיל הרב כל הזמירות ולא נשאר איזה זמר במה לכבד את הת"ש, אחר הבדלה אמר רבי ישעי "להת"ש אתה עדיין לא זימרת כלום לכן תזמר המבדיל, והת"ש זימר המבדיל בדביקות ומתיקות נפלאה לאחר שגמר לזמר, תחב רבי ישעי את ידו לתוך הקאפטן והוציא מכיסו רענדל זהב, ואמר רבי ישעי "להת"ש האריך מגיע בהקאפטן של שבת רענדל זהב, לאחר שסיימו הלכות שבת לא קרה אצלי שום חילול שבת אפילו בשוגג ג"כ, רק אליהו הנביא הניח לי עכשיו הרענדל בהקאפטן שאכבד אותך עבור הזמר המבדיל.

(אוצר ישראל)

***

בכל ראש השנה קיבל על עצמו התפארת שלמה זי"ע איזה סיגוף על כל השנה פעם קיבל על עצמו סיגוף שלא יבקש כף לאכול, פעם קיבל ע"ע סיגוף שלא ירים בזה השנה רגליו מן הארץ בעת ההליכה וכשהלך סחב רגליו על הארץ

***

רבי משה מלעלוב זי"ע טרם שנסע לארץ ישראל צוה לאנשי שלומו שיסעו להתפארת שלמה זי"ע, וטרם שנסע העמיד עצמו רבי משה על מרכבת הקיטור (הרכבת) וביקש מהת"ש שיברך אותו כי הוא כהן ורבי משה אמר לקהל הנאספים שם שיביטו היטב בקלסתר פניו ויהיה זאת להם לטובה

(אוצר ישראל)

***

הרה"ק רבי חיים דוד דאקטאר [רופא] זי"ע אמר על רבו בעל התפארת שלמה, שהוא דומה לדג גדול שנקלע ותעה לנהר צר וקטן, שאפשר לראות בעליל שאין זה מקומו של הדג. וכן על רבו אפשר לראות להדיא שאין העולם הזה מקומו.

(מפי ספרים וסופרים)

***

פעם סיפרו לפני הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע על שלשה שנתעטרו בכתר אדמור"ות, וביניהם מנו גם הרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע כאשר נימה של זלזול היתה שזורה בלשונם, נזף ה'שרף' במספר ואמר "איך תכלול את הרה"ק מראדאמסק בין אלו, לו נאה באמת להיות רבי, וייל פאר עהם ברענט דאס הארץ פארן אייבישטער" (כי לבו בוער להש"ת). (מובא בספר נפלאות התפארת שלמה אות (מפי ספרים וסופרים)

(מפי ספרים וסופרים)

***

המאור ושמש זי"ע בא בחלום לבנו רבי אהרן זי"ע ואמר לו באם יסע מהר להתפארת שלמה זי"ע אזי יזכה עוד לראות פניו הקדושים, הת"ש נסתלק ביום השישי, ורבי אהרן הגיע לראדומסק ביום חמישי ונכנס מיד לקבל שלום, אמר לו הת"ש ארון נושא את נושאי והבין רבי אהרן מזה כי הת"ש מכין עצמו להסתלק מן העולם.

(אוצר ישראל)

***

ידוע שהתפארת שלמה היה מלמד הרבה לתלמידיו שייטיבו אחד עם זולתו, ולא יראה ולא ימצא ח"ו בעת שיבא אחד לבקש מחבירו דבר מה שיסלק אותו בטענה שהולך הוא לקיים את המצוה או ללמוד תורה, אלא יעשה ויטיב לו כבקשתו.

פעם בא חסיד לתפא"ש וסיפר לו איך שביקש מחסיד פלוני שיעשה לו טובה והלה סילקו שאינו יכול לעשות מבוקשתו כי הוא צריך ללכת ללמוד תורה, התפא"ש לא השיב לו על אתר ולא מידי, אולם כשנכנס אותו חסיד אל הקודש, אמר לו: "הנה אמרו חז"ל (בר"ר פרשה עז, ג) שהמלאך שהתאבק עם יעקב היה שרו של עשו, ומי גילה להם רו זה הרי בקרא לא מצינו רמז לכך, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, מכיון שכשביקשו יעקב אבינו שיעשה לו טובה ויברכו, ועל זה נענה שהוא צריך לומר שירה, מזה הסיקו חז"ל דבודאי שרו של עשו היה, כי דוקא בעת הזאת שצריך לעשות טובה ליהודי הוא רץ לעשות מצוות ה' ולומר שירה..."

(מפי ספרים וסופרים)

***

וראה בספר נפלאות התפארת שלמה (אות כו) שע"פ מעשה שהיה [תמצאהו שם באריכות] נסע הרה"ק רבי חיים דוד דאקטאר [רופא] זי"ע אל הרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע לקבל מרותו, ושאלו אותו זקני דורו איך יכול לקבל ממנו מרות אחרי שהיה מתלמידיו של הרה"ק בעל החוזה' מלובלין זי"ע שהיה הרבי בפולין (כידוע שבפולין היה סתם רבי הכוונה להחוזה, וכן קראו אותו בשם "הרבי מלובלין"), והשיב להם "תדעו כי כך מקובלני מאת מורי ורבי מלובלין, כי צורת צדיק שהוא נוטר הברית צריכה להיות בתואר כזה וכזה בסימנים הידועים לי, וצורה הזאת עם כל הסימנים כולן ראיתי אצל צדיק זה. ותדעו כי הוא נשמת התנא רבי עקיבא, ויש לו חכמת שלמה, והוא גם בבחינת יוסף הצדיק, וכיון שכל המדריגות ישנן אצלו האיך לא אסע אליו?" (וע"ע בנפלאות התפארת שלמה אות כז ואות צא).

(מפי ספרים וסופרים)

***

פ"א היה בעיר פלאוונא מוכר ספרים אחד, והיה בידו ס' בת עין (מהרה"ק ר' אברהם דוב מאוריטש זצ"ל) על התורה, אבי ז"ל (שהיה מחשובי חסיד ראדמסק) הסתכל בתוך הספר, והבין מתוכו שהמחבר היה אדם גדול וקנה הספר, אח"כ נסע המו"ס מפה לראדמסק ובא להתפא"ש והראה

לו איזה ספרים לקנות, וסיפר לאדומ"ר שהיה בידו ס' בת עין והשו"ב מפלאוונא קנה הספר,

מיד ציוה אדומ"ר זצ"ל למשמשו ר' אברהם לייב זצ"ל שישע לאבי זצ"ל ולבקש ממנו שישלח לו הספר הזה בשאלה, ר' אברהם לייב ז"ל בא לאבי ז"ל וביקש ממנו בשם אדומ"ר זצ"ל שישאל לו הספר, אבי ז"ל נתן לו תיכף הספר כבקשתו ואחרי שבוע אחת היה אבי ז"ל משובתי שב"ק בראדמסק אצל אדומ"ר זצ"ל, ביום א' בבוקר כאשר היה עוד אדומ"ר זצ"ל בביהמ"ד מלוכב בטו"ת אחר התפילה קרב אליו אבי ז"ל ורצה ליקח ממנו פרידת השלום, ואז ביקש ממנו אדומ"ר שיניח עוד אצלו הספר על משך איזה שבועות, וכאשר הבין אבי ז"ל כי הס' הזה הוא בחשיבות אצל אדומ"ר ז"ל ביקש ממנו מאוד, שיכבדהו אדומ"ר ויקח ממנו הס' הזה במתנה,

וכאשר שמע אדומ"ר ז"ל זאת, צהלה פניו מאוד ואמר בבדיחותא, בחון נא עתה אפי' אם נתן לי ת"י זהובים בעד הס' לא אמכרנו לך, וציוה מיד ליתן י"ש ומיני מגדנות וכיבד לכולם עם י"ש ומגדנות, וכולם שתו לחיים כמו על שמחה, אחרי ששתו כולם אמר להם עתה אספר לכם הענין של הספר הזה, מחבר הס' הזה היה צדיק גדול ונורא "פיין דיא פערצייטישע יודען (היה מקובל לאבי ז"ל כי בעת אשר אמר התפא"ש לשון כזה כוונתו היתה על צדיק גדול מאוד שנשמה גבוהה) והוא היה בזמן הרבי ר' בער מראדאשיץ זצ"ל והיה דר בארץ רוסיה בעיר אוורייטץ, ותמיד היה חשקי לנסוע אליו ולהכירו, אך מחמת מרחק המקום לא נסעתי אליו, ונפטר בלא בנין רח"ל, והס' הזה נדפס במספר קטן רק איזה מאות ספרים עבור אנשי שלומי ונשאר ברוסיה, והצדיק הזה נסע לארץ ישראל ונפטר שם, וע"י סיבה בא הס' לכאן (מובן היה שיבוא הספר ליד התפא"ש ומגלגלין זכות וכו'). אח"כ סיים בזה"ל בני אברהם ישכר בער נקרא ע"ש, עכ"ל.

(הרה"צ רבי יצחק שמולוויטץ אבד"ק קרימלוב זצ"ל ב"עטרת שלמה")

***

מקובל שפעם א' נסע חסיד א' לבעל "תפארת שלמה", וביקשו אחד לפני נסיעתו שיזכירו לטובה אצלו רבו. וכשבא אצלו נשכח ממנו שם האיש, והסיח את צערו לפני התפ"ש. ושאלו שמה שמו כך וכך, נענה החסיד שאכן כך שמו. והמשיך לשאול שמה שמו כן וכך, והשיב שאכן כך שמה. והי' מתמיה החסיד איך שכוון רבו לשמו של האיש. וא"ל התפ"ש שאנו יש לנו ספר "שמות" ששם כתובים שמות כל ישראל, והתבוננתי בספר זה ומצאתי שם שמו, ע"כ. (אמונת עתיק ח"א)

***

שמענו בשם הרה"ק מהר"ש הכהן זי"ע מראדאמסק (בעל תפא"ש) שהיה אצל הרה"ק מ"ה יחזקאל מקאזמיר זי"ע, והתנצל לפניו כאשר החלו אז לנסוע אליו ולקבל ברכותיו וזהו מבלבל אותו ומטרידו הרבה מחסידותו ומעבודתו, ובפרט ביטול שיעורי תורתו, ורצונו למנוע א"ע מזה לגמרי ושלא להניח לבוא אליו, והשיבו הרה"ק מהר"י מקוזמיר הלא ת"ח אתה ומדוע לא יעמוד לפניך הגמ' (סוטה כ"א) היכי דמי חסיד שוטה כגון דקא טבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי בה ואצילה, וכי גם אתה תרצה להיות כזה, חלילה, כי הלא אם יבואו אליך לדרוש אלקים אולי תוכל להציל נפשות ישראל בעצתך ובתפילתך (ברוחניות או בגשמיות) ולא תוכל להתעלם, עכ"ד הרה"ק מקאזמיר זי"ע. (דברי תורה" מונקאטש ח"ד)

***

הרה"ק מראדאמסק היה דרכו לקלל את חסידיו, ולפעמים היה גם מכה בהם כדי להוריד ולבטל מהם איזה קפידה, כדברי הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע בחומש 'היכל הברכה' (פרשת דברים) שהביא מה ששמע מפיו של הרה"ק רבי זאב וואלף מזבאריז בנו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל ה'מגיד' מזלאטשוב זי"ע בפירוש הפסוק (דברים ב, יא) "רפאים יחשבו אף הם כענקים והמאבים יקראו להם אמים", "רפאים" הם הצדיקים רופאי נפשות (ראה ברמב"ם פ"ב מהלכות דעות ה"א), "יחשבו אף הם" האף והרוגז שלהם יחשבו אצלם "כענקים" כדברים שבהם יעניקו ישועות לרוב [מלשון הכתוב (דברים טו, יג) "הענק תעניק לך"], "שע"י הכעס שלהם ממתיקים הצדיקים הדיינים וממשיכים שפע וברכה לבני

ישראל, אולם "המאבים" הם פשוטי העם שאין להם מוח בקדקדם יפחדו מרוגזו וכעסו של הצדיק ו"יקראו להם אמים" כעסנים.

רצה לומר, כיון שאינם מבינים שכל דברי הצדיק עושה רשימות גדולות להמתיק הדיינים לכן כשרואים את הצדיק כועס, אינם תולים כן בהמתקת הדיינים אלא אומרים שכעסנים הם...

***

פעם אחת בערב שבת קרא הרה"ק מראדאמסק לטוביה משמשו, וביקש ממנו להכין לו את מקלו כדי שיוכל להשתמש בו בשבת ולא יהא בה חשש מוקצה, מפני שהוא רואה שאינו מצליח לגרש את החסידים על ידי קללות וגידופים, לכן ברצונו להתחיל להכותם כדי לגרשם מעל פניו. ואכן למחרת בצפרא דשבתא, באמצע עריכת שלחנו הטהור צוה למשמשו להביא לו את המקל, והתחיל לצעוק על חסידים "מדוע באתם אלי, והרי אין מה לחפש בי", עודו מדבר אליהם ולפתע הרים את מקלו והחל להכות בהם, בראותם כן החסידים ברחו מפניו מפני היראה, אך הרה"ק מראדאמסק קם ממקומו והתחיל לרדוף אחריהם, אך מכיון שגדר היה לו שבעת הליכתו סיגף את עצמו ולא הרים מעולם את רגלו מעל הארץ, אלא תמיד גרם ברצפה, לכן לא יכל להשיגם במהירות, ועד שקם אליהם כבר ברחו החסידים לחדר הסמוך, זולת חסיד אחד שבמקום לברוח הטמין עצמו מאחורי הדלת וסבר שלא יבחין בו רבו, אך כשעבר שם הרה"ק מראדאמסק ראה אותו והתחיל להכות בו מלקות ארבעים, וכאשר גמר מלהלקותו חזר לשלחנו וקרא לכל החסידים שיחזרו, ובאו כולם באימה ויראה כאשר שיניהן דא לדא נקשן, וסיים לערוך את ה'טיש' כהרגלו.

אותו חסיד התעצב מאד אל לבו, כי חשב שבודאי הכה אותו הרבי מחמת רוב חטאיו, והוא פחות שבפחותים ואין לו עוד רפואה למכתו, מחשבות אלו התרוצצו במוחו ללא הפוגה וכמעט חלה מרוב מרירות [כי לא היו ההכאות מילתא רשכיא אצל התפארת שלמה, ולכן הגם שידעו שכל הקללות והגידופים מתהפכים לטובה, אעפ"כ סבר אותו חסיד שמכות שאני, ואלו באים לעונש לנפש החוטאת], בראות אביו את צערו הגדול נכנס אל הקודש, ושטח לפני הרבי את יסוריו הגדולים של בנו, שאינו מוצא מנוח ורוגע לנפשו וקרוב הדבר לפיקוח נפש, צעק עליו הרה"ק מראדאמסק ואמר "הראיתם שוטה כזה, הלא קי"ל (מכות כג.) 'כיון שלקה הרי הוא כאחיך...' [כלומר, דאף לשיטתו אין לו מה להצטער עכשיו, שהרי מאחר שלקה הרי הוא בכלל "אחיך" ואינו עוד חוטא ובעל עבירה] ובזאת ציוה עליו שיבא תיכף לפניו.

משתבשר הבן כך שמח שמחה גדולה, ומיהר להיכנס לפני ולפנים שם קיבלו הרבי במאור פנים וברכו בהצלחה במעשי ידיו, ויהי אך יצוא יצא מאת חדר הקודש, והנה קיבל טלגרם ממשדר ההגרות שהתקיים בווארשא בו הודיעו לו שזכה בסך ארבעים אלף רובל, מיד חזר ובישר כן לרבו שאמר לו "ארבעים תחת ארבעים, תחת ארבעים מלקות שספגת הרווחת ארבעים אלף כסף..." (הובא בנפלאות התפארת שלמה אות רח.) (מפי ספרים)

***

דרכו בקודש של זקני בעל "תפארת שלמה" שפעמים הרבה כאשר שאלו ממנו עצה השיב מילתא דבדיחותא ומפורסם דבריו הקדושים תשובותיו אשר השיב בין החסידים הרבה, ויען שרו"ל אמרו שיחת חולין של ת"ח צריכים לימוד הנני להביא פה מעט משיחותיו הקדושים ממילתא דבדיחותא.

***

שמעתי שבעיר ראדאמסק היה שם איש מסור אחד ובעל עבירה ר"ל, והוא הטמין עצמו תמיד מפני זקני זצ"ל שלא יראהו ויאמר לו דברי תוכחה, אבל פ"א עשה האיש ההוא ברית מילה, ובע"כ היה מוכרח לילך להרב לכבדו בסנדקאות כנהוג. ובבואו לזקני זצ"ל אמר לזקני זצ"ל בזה"ל: רבי, באתי לכבד את רבינו במצוה, ותיכף השיבו זקני זצ"ל: עבירות אתה עושה בעצמך ומצוות אתה מכבד אותי? שאלו האיש אם רבינו יבייש אותי ולא יהיה על הברית מילה יהיה לרבינו עבירה? השיבו זקני זצ"ל: אתה עושה עבירות גדולות מאוד ולי אין אתה מניח

לעשות אף עבירה קטנה הזו, ונכנס עמו בדברים ואמר לו דברי תוכחה עד שהאיש הטיב דרכו.

***

ושמעתי בשם קדשו שהקשה על מה שאנו מברכין בבוקר ברכת הגומל חסדים טובים לעמו ישראל, והקשה וכי יש חסדים שאינם טובים (עי בתפא"ש עה"מ בשער התפילה) ותירץ בבדיחותא למשל למי שנפל ושבר רגלו האחת ר"ל ונעשה לו חסד גדול שהיה יכול לשבור ח"ו גם רגלו השנית וזהו באמת חסד, אבל אינו חסד טוב, ולכך מברכין הגומל חסדים "טובים" שהיו החסדים ג"כ טובים שלא יפול ולא ישבור ח"ו אפי' רגל אחת.

***

פ"א ראה איך למדן אחד ישן בביהמ"ד באמצע הלימוד, והלך אליו זקני זצ"ל להעירו ושאל לו אם יודע ליישב קושי' רב החובל, הלמדן תמה שהיה בקי בש"ס ופוסקים ועדיין לא ראה ולא שמע מקושי' רב החובל, וכאשר חשב הרבה בזה אמר לו זקני כוונתו היא על קושיית רב החובל שהקשה ליונה בן אמיתי כמו שנאמר ויאמר אליו רב החובל מה לך נדרם קום קרא אל אלקיך,

***

פ"א ראה למדן אחד שישב כל הלילה בביהמ"ד ולמד ג' דפים גמ' עם תוס' בעיון והלמדן הזה היה בטבעו אוהב כסף, ויאמר אליו זקני זצ"ל ווי העמודים (פי' שלמדת ששה עמודים גמ') וחשוקיהם כסף ועדיין יש לך חשק לכסף. (הרה"צ רבי יצחק מרדכי רבינוביץ זצ"ל אבד"ק פלאוונא "אהל שלמה")

***

מלמד דרדקי מחסידי ראדאמסק הגיע פעם לפני רבו הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' ז"ע, ובלבב נשבר תינה בפניו את צערו על שנקלע לחובות עצומים ואמנם יכול הוא להמשיך בעסקיו להתחיל לפרוע את הבעלי חובות, וכן כל הנושים אינם דוחקים בו לתשלום החוב, לבד מיהודי אחד מעיר קראקא שאינו נותן מנוח לנפשו ודוחק בו בכל מיני האמצעים ומלחיצו מאד שיחזיר לו את כספו תיכף ומיד, וכל שכנועיו ודיבוריו נופלות על אזניים ערלות ואטומות, אמר לו ה'תפארת שלמה' שהיות ובדעתו להיות בקרוב בקראקא [הגם שהרה"ק מראדאמסק היה יושב בראדאמסק שבפולין, היו לו הרבה חסידים בגאליציה] וכשיהיה שם ינסה לפעול ולעזור לו.

בהיותו שם שלח את משמשו להזמין את הלה שיבוא בפניו, אולם הוא סירב מלבוא, ויהי בשהותו בקראקא בא אליו לבקרו הרה"ק רבי שמעון סופר אב"ד קראקא ז"ע, וביקש ממנו ה'תפארת שלמה' שיואיל נא לשלוח את שליחו שליח בית דין בצוותא עם משמשו לאותו ברנש שיסכים לבוא ולהתדיין לפניו, ונאות הגר"ש סופר לבקשתו ושלח את שליחו, אמנם הלה בעקשנותו לא הסכים לבוא בשום אופן, ביציאתו של התפא"ש מן העיר שלח שוב לפעם אחרונה את משמשו שיוהיר באותו אדם שאם כעת לא יבא לפניו יתחרט על זה מאד, אבל הלה בחוצפתו לא שת לבו אליו ולא הסכים לבוא,

בטרם יצא התפא"ש את העיר הגיע הגר"ש סופר וכן התאספו עוד קהל עצום ללוותו לדרכו. באמצע כל המהומה קם אותו סרבן והחל לרוץ אחר התפא"ש ועלה על עגלתו, כיון שהוא לא היה ציית דינא לא רצה ה'תפארת שלמה' להביט בפניו, אלא צוה לו שישב על הספסל מולו, ואז פנה אל הגר"ש ואמר: "קראקא/זוער רב, דעו לכם, כי ישנה מחלוקת וחילוקי דעות בין רבותינו ה'מגיד' מקאזניץ לה'חווה' מלובלין אם להשפיע עשירות או ההיפך, ומחלוקת זו חמורה כמחלוקת בית שמאי ובית הלל במשנה וכאביי ורבא בגמרא, ונוגע להלכה למעשה, ואף שאנן קי"ל כה'חווה' כידוע שהיה משפיע עשירות ושפע לחסידיו, (וראה בנפלאות התפארת שלמה' אות נט ואות קע בארוכה), אם נצטרך לפסוק כה'מגיד' ולהשפיע עניות נוכל לפעול זאת...", כאומר לאותו חצוף שאם לא ירצה להפסיד את כספו יהא ציית לדינא.

בשמעו הלה דברים נוקבים אלו הוציא מיד את כל השטרות שהיה לו על אותו חסיד ומסרם אל ה'תפארת שלמה' למען יעשה בהם כטוב בעיניו, שאלו התפא"ש אם הם אכן כל השטרות שיש לו ולא נשאר אצלו עד אחד, משהשיב הלה בחיוב קרעם לגזרים והשמידם.

כששאלו את אותו ברנש מדוע נמס לבו וכפף את עצמו ובא לפני הרה"ק מראדאמסק ביציאתו מן העיר, השיב, כי בפעם השלישית בעת שסירב מלבוא התחיל תיכף להרגיש חולשה נוראה בכל עצמותיו, והבין מדוע כלתה אליו הרעה ומחוסר ברירה התייצב מיד בפניו (עובדא ז' מובאת בארוכה בספר 'נפלאות התפארת שלמה' אות קלח).

(מפי ספרים וסופרים)

***

מצאתי בין כתבי קודש אבינו הגה"צ הקדוש (רבי צבי מאיר אבד"ק רדומסק בן ה'תפארת שלמה' ז"ע) זצלה"ה שרשם בכתב"ק סיפור נפלא שראה בעצמו אצל אביו אדמו"ר הקדוש זצלה"ה בזה"ל: אספרה כמו מה שראיתי בעיני,

מעשה ברוח אחד שהובא לפני אדוני אבי מו"ר הגה"ק בעל תפ"ש זצלה"ה והמעשה הי' במקום אחד סמוך לקראקא בכפר באשה אחת שהניחו אותה לבדה בביתה בלילה ולאחר שעה באו לביתה אנשי ב"ב ולא מצאו בביתה, וחפשו אנשי ב"ב בכל אותו המקום הנזכר ולא מצאו אותה, ונעשה רעש גדול על שנאברה האשה, והלכו כל אנשי המקום לחפש אותה ומצאו אותה כמבוטלת בלי דעת כלל ר"ל, ונסעו עמה להרופאים המומחים ולא הועיל לה כלום, ובמשך חצי שנה הביאו אותה הנה לפני אאמו"ר זלה"ה וכשהלכו עמה לבית אמו"ר זלה"ה לא רצתה בשום אופן לילך להבית, והביאו אותה בע"כ וכשהביאו אותה להבית התחילה לצעוק בקול כשאנת ארי' ונראה בה כל הסימנים שר"ל נדבק בה רוח אחד, ואמר אאמו"ר זלה"ה שיוליכו אותה לבית אכסניא שלה, ושלח לה משוירי מאכלו.

וזה הי' פלא כי תיכף ומיד הרגישה שהוא שיריים ממאכלו ולא רצתה בשום אופן לאכול מהם עד שהחזיקו אותה איזה אנשים ותחבו לה המאכל בעל כרחו, והיתה כאן ברדאמסק שבוע אחת.

ופעם אחת בתוך אותה השבוע אמר אאמו"ר זלה"ה למשמש שלו ביום אחד בבקר כעלות השחר. "הולך להאשה לבית האכסניא כוס אחד קאפע ותן לה לשתות כמדומה לי שאותו הרוח הלך ממנה".

וכן הוה כי תיכף ומיד כשבא לבית האכסניא אמרו לו אנשי בית האכסניא כי בזו הרגע הקיצה האשה משנתה ושאלה אותם היכן אני היום כי עד הנה לא ידעה כי איננה בביתה. ובקשו שיתנו לה מעט מים לשתות. ונתנו לה אותו הכוס עם קאפע. ושתתה אותו הכוס בלי שום הכרח כלל. וחזרה לבריאותה כראשונה.

ואאמו"ר זלה"ה לא נתן לה שום קמיע ולא השתמש בשמות הקדושים כמ"ש בס' חסידים סי' תתשע"ב וז"ל שם: אין המזיקים מתגרין אלא במי שמתגרה בהם כגון שכתבו הוא ואבותיו קמיעות וכו' ולא יאמר אעשה בשביל פקוח נפש בהשבעות וקמיעות כי אין זה חכמה כי הוא מקצר ימיו וחיי זרעו ואין דוחין נפש מפני נפש ונאמר תמים תהי' ואין לו אלא תפלה ותחנונים על הכל וד' ישמרנו וזרענו עכ"ל אבינו זצלה"ה אשר העתקתי מעצם כתיב"ק.

ועיין בספר תפ"ש פ' האזינו שכתב שם בזה"ל: כמו ששמעתי אומרים מהרב המגיד מקאזניץ זלה"ה בהיותו פועל ישועות בעניני הדבוקים ר"ל שהיו שומעים לו להפרד מהם והי' הדבר לפלא בעיני כל רואיהם. והי' אומר בזה בזה"ל זה אינו חידוש שהם שומעים וצייתים לקולי כי בשמים ממעל המה יודעים כח הצדיק כפי דברי הוזה"ק שמכריזים בכל יום הבו יקר לדיוקנא דמלכא. אבל בעוה"ז נמצאו כמה רשעים קשי עורף אשר מאנו לקחת מוסר. וז"ש מי שיש בו יראת שמים פי' שמתיראים ממנו בשמים מחמת הכרוז הנ"ל יכול להיות גם למטה דבריו נשמעים וכו' עכלה"ק, וכן הי' אצל כ"ק זקני זצ"ל כי בדבורו בלבד הי' פועל ישועות בקרב הארץ ז"ע. (ממכתב הרה"צ רבי ישראל פנחס הכהן רבינוביץ זצ"ל אבד"ק רדומסק "אהל שלמה" (פיעטרקוב תרפ"ד)

***

סיפר לי הרה"ג הישיש ר' קלונימוס קלמן גנאט שליט"א, ששמע מחסיד אחד ושמו ר' ישראל'קע טשענסטאכאווסקי (הי' מעיר טשענסטאכאו), שעדיין הי' זוכר בטוב את הרה"ק בעל תפארת שלמה זצ"ל, שבעיר ראדאמסק הי' איש אחד שהתנהגותו היתה מוזרה מאוד, רגיל הי' לילך מאחורי הגדר של הגן של התפארת שלמה, ולקח אבנים גדולות והכה בהם על לבו ועל צד ימינו, וכן התנהג בתמידות.

התפארת שלמה רגיל הי' לטייל בהגן ולא הי' מסתכל עליו. פעם אחת אמרו לו שיש איש אחד שעומד אחורי הגדר ועושה כך וכך, אמר הרה"ק, יודע אני, יש בקרבו איזה גלגול נשמה, יצא ממנו [ער וועט ארויסגיין].

הרה"ק הי' השליח ציבור לפני העמוד כידוע. פעם אחת קודם שעמד הרה"ק להתפלל אצל העמוד, לא נכנס לבית המדרש, וחיכו עליו החסידים, וכשראו שלא בא, הלכו לראות מה מעשהו, וראו שהוא עומד בגן, והאיש הנ"ל עומד שם, ומכה באבנים על צד ימינו ועל צד שמאלו, והרה"ק עומד אצלו, וראו איך שכל אבן שהוא לוקח להכות על עצמו בו, נוטל הרה"ק ממנו ומשליכו, ואחר כך נפל לארץ ונתעלף, וציוה הרה"ק שיובילוהו לביתו, ואחר זמן קצת בא לבית המדרש כאחד האדם (כאילו לא קרה עמו כלום).
(שיח זקנים" ח"ג)

***

בעת התפרסמותו (של ה"תפארת שלמה" זי"ע) כי הוא בעל מופת גדול, עושה גדולות אותות ומופתים נוראים, ונהרו אליו מכל הגלילות, אירע פעם אחת מעשה נורא, בימי הרעש והמרידה של אנשי חיל, כידוע שתפסו את איש אחד גביר וחסיד נכבד, מבעלי בתים של סביבות ראדאמסק, ואנשי הצבא אמרו כי מורד הוא בם שלא רצה ליתן להם דגן ותירוש ואמרו כי ידונו למיתה, ונעשה רעש ויללה, ובאה אשתו של הגביר הנ"ל ובי"ב וקרוביו, בקול רעש גדול ויללה לאא"ז כי תפסו את האיש וכפסעו בינו ובין המות, וחייו תלוין בחוט השערה.

ואמר להם אא"ז תיכף, כי לא ירעשו ולא ירעמו, כי חלילה לא ימיתו אותו המורדים רק יצא הענין לכסף [עם ויורד נאר אויס גיין צו געלד], וציווה שילכו ויבקשו אל ראש המורדים, המה נסעו ורדפו אחרי המחנה ובאו אל ראש החיל, והתחילו לבקשו על הצלת האיש, וקיבל אותם הראש החיל בסכר פנים יפות, ואמר כי פושע הוא האיש הגביר מה שלא רצה ליתן להם דגן ותירוש, לכן העונש שלו שצריך לשלם לי אלף זהובים פויליש, המה רצו חיש מהר בשמחה והביאו את הכסף במזומן, ונפדה האיש ממש פדיון שבויים ממות לחיים, כי כבר היה אסור בזיקים וחבלים,

וכאשר יצא חפשי רצו תיכף אל אא"ז לבשרו כי יצא חפשי כי נתקיימה ברכתו, ושאל באיזו אופן שלחון חפשי, והשיב כי שילם קנם ועונש לי אלף זהובים. כשמוע אא"ז זאת אמר בלשון תימה, היתכן כסף רב כזה לקחו ממך, לא לא, תדע את אשר אני אמר אליך, כי גם הכסף הזה לא תפסיד כלל ותשיג הכסף הזה חזרה, האנשים בשמעם זאת התפלאו על דבריו, היתכן כזאת, כי נודע כי המורדים האלה כל מה שנפל לידם לא הוציאו עולמית, אבל מי יעזו כנגדו לומר לו לא כן.

והנה עברו זמן זמנים טובא עד כי הדבר כמעט נשכח מלב, והמורדים האלה נתפרדו והממשלה עשתה מהם תל עולם ולקחו מהם את השבי ואת המלקוח וכל השלל הרב, ועוד מצאו במזומנים את סך לי אלף זהובים הנ"ל וימצאו כתוב בפנקסיהם כי זה קנס וכסף עונש מן גביר הנ"ל, ושלחו תיכף הזמנה אחרי הגביר הנ"ל שיבוא ונתנו לו כל הכסף חזרה לא חסר פרוטה אחת. המה נזכרו מדברי א"ז, ונבהלו נחפזו כי ראו כי לא נפל מדבריו ארצה, ורצו כולם לבשרו כי קיבל הכסף חזרה, ויהיה לאות ולמופת מפורסם.

ויהי כאשר סיפרו זאת לאא"ז, התרגו עליהם בשצף קצף, לכו לדרככם מה לכם כי תבואו אלי ותסבבו את ראשי לספר מופתים ממני, הא להם מאפם [וויידער איין מאפם, וויידער איין מאפם] וגער בהם שילכו, כי אין רצונו לשמוע מהם מופתים וילכו להם.

והיה שם אחד ממקורביו ושאלו ילמדנו רבינו, אל יחר אף אדוני ואדבר, מה זה שרבינו גער בהם שלא יספרו מופת הלא באמת יש כאן מופת חותך גדול מאד, בתחילה אמרתם כי ינצל בנפשו ויהיה רק ענין ממון, וכן היה, ואח"כ שוב אמרתם כי גם כל הכסף יקבל חזרה, וכן היה אשר זה באמת פליאה גדולה כי הכסף היה בשיני זאב טרף ולאחר יאוש מדעת ולכסוף בא חזרה, האם אין זה מופת הראוי לספר ולפרסם גדול כח הצדיקים, ומה לכם רבינו כי נזעקתם וגערתם בם שילכו.

השיבו אא"ז יפה שאלת, רק אספר לך מעשה נורא מן הבעש"ט ז"ל. פעם אחת הפציר באחד מתלמידיו (הרה"ק המגיד מולאטשוב זי"ע) להיות

רב ומו"ץ בעירו ולא רצה התלמיד, ושוב הראה הבעש"ט פנים של כעס עליו, היתכן כי רוצה ליתן לו מקום מנוחה על התורה ועל העבודה שיהיה רב ומו"ץ וישב וילמוד בהתמדה, ואינו רוצה, זה לסימן שאיננו מתמיד כלל, ואין רוצה לקבל עליו עול תורה וכהנה וכהנה דברי כעס ומוסר, אבל התלמיד הוא באחת לא ישיבנו, רק לא, לא, איננו רוצה להיות רב. אז גילה לו הבעש"ט, כי רצה רק לנסות אותו, ע"כ המעשה אצל הבעש"ט.

לכן תדע, כי גם אצל הצדיקים הגדולים מראים להם מן השמים גדלות, לעשות מופתים ואותות, והכל רצים אחריהם, וזה לנסיון לראות אם ייטב לבו עליו ויגבה לבו וירום ויתגאה, ועי"ז יתראש בעבודת הבורא.

אולם מי האיש החכם ויבן את זאת, ישמור את נפשו מלכד ברשת הגיאות לבלתי רום לבבו מאחיו, אזי טוב לו באחריתו, ותדע שגם אצל משרע"ה היה נסיון הזה, שנאמר לו ואעשך לגוי גדול, ג"כ רק לנסיון, ואם היה שומע ומסכים לזה היה נאבד ח"ו הוא וכו' כי הכל לנסיון, והרגיש משה רבינו בזה ואמר ואם אין מחני נא מספרך. וזה היה הענין בקרח, שראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו וטעה, והוא פלא למה זה הראו לו משמים שלשלת כזאת ולהביאו לטעות גדול כזה, רק זה הענין דנתנו לו נסיון בזה משמים אותות ומופתים וגדלות ונפלאות ומדריגות לנסותו, ובאמת טעה ונפל לבירא עמיקתא לשאול תחתית, ועינו הטעתו בראותו כי בעל מופת הוא, וגדול הדור ופקח וחכם, ולא קיים את המשנה חכמים הזהרו בדבריכם, זה הוא הפשט האמת.

א"כ איפוא למה זה תשאל לשמי בפלאי פלאות, כי מי יודע מה המה המופתים האלה, אולי לנסיון המה ולא מעצמי, א"כ מה להם כי יזעקו וירעמו במופתים, עכ"ד אא"ז.

ועיין תפ"ש פרשת קרח מפורש הענין, א"כ איפוא הביטו וראו חכמתו ויראתו, איך שלא נתפעל כלל ממופתיו, ואדרבה הוסיף עוד יראה ועבודת הקודש וחירושי דאורייתא על כל פסיעה ופסיעה ותנועה ותנועה.
(הגה"צ רבי שמואל צה זצ"ל אבד"ק וויערובניק נפלאות התפארת שלמה")
***

שמעתי ממורי ורבי הרב מבארניב זצ"ל, ומנ"כ פעה"ק ירושת"ו, אשר הוא היה כמה פעמים בצאנו יחדיו עם בעל התפארת שלמה זצוק"ל, ונתפעל מאוד, איך שראה בעיניו גודל ההכנעה, והאימה והיראה ומורא גדול, שהיה לו להרבי מראדאמסק לפני הרבי מצאנו, ואף שידוע שהרבי מצאנו ויתר על אמירת פיוטים בחג השבועות, כדי לשמוע אל הרנה והתפלה של הרבי מראדאמסק, ובכל זאת, הביטול שלו וההכנעה והאימה ויראת רבו מצאנו, לא וזה ממנו.

וסיפר לי עוד מו"ר הרב מבארניב זצ"ל, אשר הרבי מצאנו היה מעשן תמיד במקטורת שלו, ותמיד באמצע הפסיק מלעשן מרוב דביקות, ושוב התחיל לעשן, והיה צריך לזה איש אחד מיוחד, לעמוד לפניו בגפריות, להדליק לו הטיטון בהמקטורת. והרבי מראדאמסק בכל פעם שבא לצאנו, זאת היתה השירות ושמוש, שהיה אחוז בידו הגפרית, ובכל פעם שראה שהרבי מצאנו רוצה לעשן, דלק לו מהגפרית, והנה מו"ר הרב מבארניב הרגיש וראה, אשר בכל פעם ופעם שמדליק הגפרית, הרבי מראדאמסק מרחש בשפתיו, והרכין עצמו לשמוע רחישת שפתי קדשו, (וכנראה שגם הוא כיוון להשמיע) ושמע שאומר נעת ההדלקה בזה"ל: הנני מקשר עצמי בזה לצדיק הזה, עד כאן שמעתי ממורי ז"ל. (הרה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל "אמת ויציב")
***

כשהגיע פעם התפארת שלמה זי"ע על חג השבועות לצאנו וקודם החג נכנס להדברי חיים זי"ע, כשיצא הת"ש מחדר הד"ח אמר עליו הד"ח היהודי הזה כבר מוכן לקבלת התורה, והת"ש אמר לאנשי שלומו כי הד"ח כבר מוכן לקבלת התורה.

(מפי האדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע)

***

כשהיה התפארת שלמה זי"ע בצאנו על חג השבועות ביקש הד"ח מהתפארת שלמה שיתפלל לפני העמוד אמר לו הת"ש כי אצלינו אין אומרים יוצרות ובצאנו הקפידו מאד לומר היוצרות אמר הד"ח שמוותר על היוצרות ואכן התפלל הת"ש לפני העמוד. (אוצר ישראל)

***

כשהרה"ק מראדומסק היה בצאנו (בפעם השנייה), היה המדובר ביניהם מענין גילוי אליהו, ורבינו (הדברי חיים) אמר לו שגילוי צדיקים עדיף מגילוי אליהו. כשאמר רבינו את הדברים נחרד התפארת שלמה. כשהלך לחוץ, אמר התפארת שלמה להמקורב שלו (היינו הגבאי, בראדאמסק כינו הגבאי "מקורב"): האם אתה מבין על הזקן הזה (ביזא א מבין אויף דעם אלטיטשקען בפולין היו מכנים לצדיק זקן בלשון חיבה "אלטיטשקער"), זה זמן כביר הייתי משתוקק שאזכה לראות את הרבי ר' אלימלך, ועתה כאשר אמר הרב מצאנו שגילוי צדיקים עדיף מגילוי אליהו, הראה לי את הרבי ר' אלימלך.

[שמעתי מפי מו"ח זצ"ל ששמע מר' ישראל אהרן ענגלענדער דומ"צ פריסטיק ששמע מהמשב"ק של הרה"ק בעל תפארת שלמה. ואולי הטעם שגילוי צדיקים עדיף משום שאליהו עלה השמימה בלבוש גשמי וכך מתגלה, אבל הצדיקים מתגלים בלבוש רוחני בלבד, על כן עדיף.] (כ"ק מרן אדמו"ר מפעווארסק זצוק"ל ז"ג אורות" ח"א)

***

הרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע עזב את כל חסידיו בחג השבועות ונסע לצאנו לה'דברי חיים' (והיה עוד פעם אחת שנסע לה'דברי חיים' עי' דברי תורה מהורה"ג אות כג), ושמעתי מיהודי שהיה דר בקרית צאנו שבנתניה (כמדומה שבכוונה להרב החסיד ר' לייביש ראזנבערג ז"ל), והוא היה בן זקונים לאביו, ששמע מאביו שזכה להיות בעיר צאנו לחג השבועות בעת אשר הגיע לשם התפארת שלמה' [היה חידוש גדול בזה שנסע התפא"ש לצאנו בעזבו קהל גדול של חסידים שרצו להסתופף בצל קדשו בראדאמסק. והטעם שנסע אליו, משום שהיו אנשים שרצו לעשות פירוד בינו להרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע בנו של ה'דברי חיים' ופרצה קצת אש המחלוקת, ולכן נסע אליו לפייסו], וכה סיפר: כששמע ה'דברי חיים' שהתפארת שלמה' מגיע אליו יצא לקראתו לקבל פניו, כשהגיעו אל העיר נסתגרו שניהם בקודש פנימה ודיברו ביניהם. בחוץ עמדו באותה עת חסידיו צאנו וחסידיו ראדאמסק שלא היו מבני עלייה של החסידים, ונתעורר וויכוח ביניהם, חסידיו צאנו טענו שרבים גדול יותר, וראיה מוכחת לכך שהרי התפארת שלמה' עזב את כל חסידיו ובא להסתופף בצילו, ואילו חסידיו ראדאמסק אמרו, אדרבה לאידך גיסא, דהא מזה שרבינו בא לכאן חזינן גודל ענוותנותו, שעזב את כל חסידיו בראדאמסק וגלה למקום אחר, כשגמר התפארת שלמה' מלשוחח עם ה'דברי חיים' יצא מן החרד ואמר לחסידים [יתכן שמעצמו הבין שעסקו בענינים אלו, ואולי תפס מחשבתם] "מה החילוק מי גדול יותר, דער עיקר איז איהר זאָלט זיין לייט" [העיקר שאתם תהיו אנשי מעלה...]. [אודות נסיעה זו סיפר הרה"ק מקלויזנבורג זי"ע (ליל א' דשבועות שנת תשמ"ו) "וכשזקיני הק' הלך לשוה"ט ואנשי הקהל הלכו ללוותו הלך הרה"ק מראדאמסק לפנייהם, וידו על לחייו כדרך המנגנים, וזימר בפניהם לכבודו של זקה"ק כנהוג"].

***

מסופר, שפעם הלשינו לפני הרה"ק בעל התפארת שלמה' מראדאמסק זי"ע על שוחט העיר שהולך לנוח על משכבו בשב"ק אחה"צ ואינו עוסק אז בתורה ויראה, השיב להם התפא"ש בניחותא "רב תודות לכם שהרגעתם אותי, כי מעולם חששתי מלאכול בשר שנשחט על ידו במוצ"ש"ק, כי אמרתי שאחרי עבודתו בקודש שהוא משקיע בעמל רב במשך כל יום השבת קודש תש כוחו במוצ"ש"ק ואין כוחו עמו לזוהר בכל דקדוקי הלכות שחיטה, ובאמת הוא עצמו אינו רוצה לשחוט אז כי כוחו בל עמו, ורק מחוסר ברירה אינו יכול לסרב למעסיקו ומעבידיו, אולם עכשיו ששמעתי ממכם שדרכו לנוח בשבת אחה"צ, אי"כ הרי הוא מגיע לבית השחיטה שלו ורענן ובלב רגוע, ממילא אוכל לסמוך על שחיטתו...".

***

מעשה באדם אחד, שביתו היה ריקן מלחם ושמלה ולא היתה בידו פרוטה לפורטה, נוספה עליו צרת אשתו שחלושה היתה ואף בניו למודי חולי היו. בצר לו בא אצל התפארת שלמה' להתברך מפיו, והנה תחת אשר יברכו פתח ואמר לו שישתברו כל עצמותיו, ועוד כל מיני מכאובים וחולים יהיו מנת חלקו, ובזה פטרו לשלום. שמעו ידידיו ונשתתפו בצערו הכפול, שמלכד יסוריו ומכאוביו עוד הוסיף לו הרבי

כהנה וכהנה. נכנסו התלמידים והגידו לה'תפארת שלמה' שהאברך הלז שבור ברוחו מאד, הן מצרותיו והן מדברי הרבי, נענה ה'תפארת שלמה' ואמר "הנה כשבא האיש ההוא לפני ושטח בכבי את מר גורלו, הבנתי שדינים תלויים עליו ובגינם מצבו קשה, ולכן רחמתי עליו לעזור לו, וראיתי שלא אוכל לו כי אם בזו הדרך, לקללו ומתוך כך לבטל כל הני דינים ממנו, ועל ידי זה תצמח לו הישועה", ואכן אותו אדם נושע בכל טוב וטוב [ולביאור דבר זה ראה בספר 'נפלאות התפארת שלמה' (אות כא), ועיין לעיל פר' פנחס שהבאנו דבר דומה על דברי המדרש (במד"ר פרשה כא, א) "אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו" עם דינים לבטל דינים].

בפעם אחרת כשהיה דוחק וקהל עצום שנדחפו סביבו, וזה גרם לו הפרעה בשרעפיו, זעק ואמר "אלע משומדים זאלען זיין גיטער יודען..." כשכוונתו בפשטות שאם דוחפים ומצירים צעדיהם של 'גיטער יודען' [אלו אדמו"רים] א"כ יהיו כל המשומדים 'גיטער יודען', אך פשיטא שהתכוון עוד בתפלה שכל המשומדים יחזרו בתשובה ויהיו יהודים טובים.

הרה"ק בעל האהבת ישראל מויוניץ זי"ע אמר: "יש צדיקים הרואים דינים או סטרוגים על בני אדם, וכדי לפטרם מזה יכו או יקללו, אני אינני יכול לא להכות וכן לא לקלל, אכן כדי להמתיק מהאדם את הדינים הנני מדלג עליו בשעת חלוקת היין..." [והיתה זאת מילתא דשכיחא, שהמשמשים הבחינו שהרבי 'שכח' לשלוח לחיים' לפלוני, וניסו כמה פעמים להזכיר' שישלח לו, אך הסב"ק התעלם מהם].

החסיד המפורסם רבי מרדכי חנא פוקס זצ"ל אמר על זה בחכמה, כי מה יעשה חסיד שלא קיבל יין מרובו, אם לא ישים אל לבו ולא תפריע לו עובדא זו כלל, הרי לא הועילו חכמים בתקנתם מאומה, מאיירך אם יחשוב מדוע עשה הרבי ככה, הרי הוא מהרהר אחר רבו, אם כן על כרחו עליו להסיק מכך שהוא באשמתו גרם שלא יקבל אבל ח"ו להרהר אחרי רבו, והפטיר 'איז עס אן ארבייט' [אכן זהו עבודה קשה...].

***

סיפר חסיד ישיש אחד שהי' מהמסתופפים בצל הקודש אדמו"ר זקני (ה'תפארת שלמה') זצלה"ה, ואחרי פטירתו בשנה הראשונה נסע לאדמו"ר הקדוש רשכבה"ג מהר"ח מצאנו זצלה"ה, וזה הי' ביום היאצ"ט של זקיני כ"ט אדר. והלך לאדמו"ר מצאנו זצלה"ה לקבל ברכת השלום בבקר קודם התפלה, ואדמו"ר מצאנו זצלה"ה לקח הטו"ת בידו ורצה לילך להבהמ"ד שלו להתפלל, וכאשר ראה אותו אדמו"ר זצלה"ה מצאנו נתן לו שלום, ושאלו להיכן נסע בתחלה למי מהקדושים, השיבו החסיד הנ"ל לראדאמסק, והיום היא יום היאצ"ט של אדמו"ר הה"ק מראדאמסק זצלה"ה, אמר הה"ק מצאנו זצלה"ה אליו אנכי לא ידעתי שהיום הוא יום היאצ"ט של אדמו"ר מראדאמסק זצלה"ה, ותיכף נתן להמשמש שלו איזה רייניש שיתן להרבנית, וצוה לומר לה בשמו שתכין סעודה גדולה עבור כל המסובים לכבוד היצ"ט של אדמו"ר מראדאמסק זצ"ל וצוה להמשמש לקנות נרות הרבה ולהדליקם בעת התפלה לכבוד היאצ"ט, והלך עוד הפעם להמקוה, ואחרי התפלה עשה סעודה גדולה עבור כל המסובים וצוה ליתן לו ספר תפארת שלמה ועיין בו בכל זמן הסעודה, ואמר תורה מהספר, והביט בכל הספר ודיבר רק ממנו, ואח"כ אמר אדמו"ר מצאנו זצלה"ה בזה"ל הנה הרבי מראדאמסק זצלה"ה הסתיר עצמו ממנו, ובחיייו לא הכרתי כי"כ גדולתו וקדושתו שהי' לו, ועתה אני רואה מהספר את גדלו וקדושתו שהי' לו באמת עכ"ל.

(הרה"צ רבי יצחק מרדכי רבינוביץ זצ"ל

אבר"ק פלאונא "אהל שלמה")

***

כתב לי הרבני המופלג ר' אברהם יצחק שו"ב נ"י מראדאמסק בזה"ל אכתוב לכת"ה שי' מה ששמעתי מחסיד אחד זקן ושבע ימים ר' חיים יוסף פעלהענדלער מטורבין נ"י נכד הרב הגאון אבר"ק פיעטרקוב זצ"ל אשר הוא בעצמו הי' עם זקיני הגאון אבר"ק פיעטרקוב ז"ל אצל התפארת שלמה זצ"ל בעת שבא התפא"ש בחזרה ממרחץ בחוץ למדינתינו שהי' שם להיטיב בריאותו וכשבא חזרה לראדאמסק באו הרבה חסידים להקדים פניו בשלום ולראות בריאותו וגם הר' חיים יוסף הנ"ל עם זקיני הגאון ז"ל היו בתוך הבאים ובאו לראדאמסק לעת ערב ובאו לביתו של התפא"ש זצ"ל ליתן לו שלום והתפא"ש שמח עם הה"ג מפיעטרקוב ז"ל כי הי' מקורב גדול אצלו ואח"כ דרש הרב מפיעטרקוב את התפא"ש בדבר בריאותו אם הוטב לו ואם הי' לו תועלת ודיבר עמו אריכות וקצרות והרבה אנשים מאנ"ש היו עומדים עליו

מימינו ומשמאלו לשמוע ממנו שיחותיו הקדושים כי תענוג גדול הי להם לשמוע ממנו אפי' שיחות חולין שלו כי הי' הכל על טהרת הקודש יען כי הי' מלא תורה ויראה וכל מי שעמד שם הי' שש ושמש מדברי קדשו והי' מלא תענוג רוחני לחזות בנועם זיו קדשו ובתוך המעמד הזה הי' ג"כ הזקן הנ"ל נכדו ושמע כל אמרותיו הטהורים ואף אמנם שהרבה והרבה נשכח ממנו אבל מעט זכר

וסיפר כי בתוך השיחה והדיבורים צווה לקרוא את המשמש ר' טובי ומיד בא ר' טובי אצלו ואמר לו התפא"ש בזה"ל "טובי פאק אויס דיא סחורה (תפרוק את הסחורה) שהבאת מעיר לאדז" כי ר' טובי משמש הי' בעיר לאדז אצל ר' ייזערקי חזן ז"ל ללמוד אצלו נגונים חדשים על ימים נוראים והלך ר' טובי לקרוא לו איזה בחורים היודעים לנגן ובאעמם לחדר התפא"ש והתחילו לנגן את הנגונים אשר למד בלאדז, והצדיק התפא"ש סיפר אז להרב מפיעטרקוב ז"ל את כל תהלוכות הנסיעה שלו להמרץ החמין, ופניו הי' בוערים כלפיד אש ושח שיחותיו והמנגנים נגנו את הנגונים והחסידים עמדו מסביב והוא עומד ביניהם,

ובתוך הדיבורים אמר התפא"ש זצ"ל להרב הגאון מפיעטרקוב ז"ל תאמין לי שאצלי הוא חיוב לנגן ניגון חדש על ימים נוראים כמו איש יהודי שמחויב ליטול אתרוג ולולב בחג הסוכות, ור' טובי משמש ניגן עם הבחורים, והתפא"ש דבר עם הרב מפיעטרקוב וסיפר לו שהרופאים פקדו עליו שלא להאריך בדיבורים עם אנשים שונים יען כי רוח פיהם יוכל להזיק לו בבריאותו,

וכשמוע הרב מפיעטרקוב זאת מפיו הקדוש הבין שכוונתו של התפא"ש ז"ל הוא שיחדל מלדבר עמו, ומיד אמר לו הרב מפיעטרקוב אם כן הוא החיוב הוא על כבוד אדומו"ר לקצר באמרים ובשיחות לשמור בריאותו, והשיב לו התפא"ש ז"ל בזה"ל, מצינו בתוה"ק אשר מרע"ה השיב ליתרו כי יהי' להם דבר בא אלי ולכאורה עפ"י דקדוק הלשון הי' לו לכתוב 'באים' אלי כי לפי פשוטו קאי הלשון על הבאים והם רבים, ואמר התפא"ש ע"ז כי הפירוש הוא כן כי יתרו כאשר שמע כי מרע"ה חתנו נעשה מלך על בני"י, חשב בדעתו כי מרע"ה יהי' יושב סגור ומסוגר בחדר לפניו מחדר והוא ממשבצות זהב לבושו והאנשים אשר צריכים לו ובאים אצלו, המה סובבים מבחוץ לפלטיין ואין להם רשות ליכנס למשה בלתי רשות, ויהי' צריכים לבא ליתרו חותנו שיתן להם רשות לבא לפני משה, והוא יהי' יוצא ונכנס לפני בניי בכל מה שיצטרכו ממשה, וכשבא יתרו למשה ראה כי לא כן הוא כמו שהוא חושב וכמו שהוא סובר, והוא ראה אשר משה יושב בחדר גדול כמו ביהמ"ד והפתח פתוח וכל מי שרוצה ליכנס ונכנס והעם עומדים צופים ודוחקים וא"צ כלל לטובת יתרו, לכן שאל יתרו ממרע"ה, מדוע אתה יושב לבדך וכך העם נצב עליך מהבקר עד הערב ומדוע אין אתה סוגר עצמך בחדר סגור, חדר מלפנים חדר, והשיב לו מרע"ה, דע כי אין לי שום חשיבות מצד עצמי מאומה, כי מצד עצמי אין לי שום חשיבות יותר מכל ישראל אצל השי"ת, ואם אהי' סגור ויושב בחדר לכדי אני אין לי כלום וכלא חשוב אני לפני הקב"ה, רק כל החשיבות שלי הוא בעבור כלל ישראל שהכלל חשוב לפני השי"ת, ואם יהי' להם דבר אז בא אלי הקב"ה עבורם א"כ כל החשיבות הוא רק בעבור ישראל כי מה שהקב"ה מגלה לצדיק ונותן להצדיק הכל הוא בעבור כלל ישראל, ואם לא יבטל עצמו להכלל אזי אין לו שום חשיבות מאומה, ור' טובי משמש הי' בכל העת מזמר עם הבחורים וכל העם עמדו מסביב לשמוע דברי אלקים חיים ופני התפא"ש בערו כלפיד אש מגודל הקדושה שהי' שורה עליו זי"ע

ואח"כ אמר רבינו התפא"ש זצ"ל מאמר הגמי בברכות דף ז' ע"א תניא אמר ר' ישמעאל בן אלישע פ"א נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל יה ד' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי ישמעאל בני ברכני ואמרת לי, יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין ונענע לו בראשו, וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, עכ"ל לשון השי"ס,

ואמר התפא"ש כל המאמר הנ"ל אות באות, ואח"כ אמר בלשון תמי' בזה בכל הגמרא לא מצינו שקראו לאיש הדיוט רק כאן, שקראו לר' ישמעאל בן אלישע, ואם הגמ' רוצה ללמוד לנו שלא תהי' ברכת הדיוט קלה בעיניך הלא יוכל ללמוד מזה שהתורה צותה לכל אחד מישראל, אפי' הדיוט שבהדיוט לברך ברכת המזון כמו שכתוב ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך, וברכה זו החיוב על כל אחד מישראל מחוטב עציך עד שואב מימין א"כ יש מכאן ראי' שברכת הדיוט לא תהי' קלה בעיניך, שהשי"ת רוצה שגם פחות שבפחותים יברך אותו על מזונו וכן מברכות הנהנין ומכל ברכת המצות שגם הדיוט מחויב לברך, מזה ראי' שרצון השי"ת גם בברכת הדיוט,

אך התפא"ש זצ"ל תירץ זאת בזה"ל כי הנה ר' ישמעאל בן אלישע בשעה שאמר לו אכתריאל יה ד' צבאות ישמעאל בני ברכני, עלה במחשבתו והרהר איזה ברכה צריך השי"ת האם השי"ת צריך לברכה שלי, הלא הוא מרומם על כל ברכה ותהלה, אך בוודאי כוונת השי"ת הוא בשביל ישראל, כי לעצמו אין צריך רק בעבור ישראל צריך השי"ת הברכה היינו שייטיב השי"ת עם ישראל עמו ויהי' לכל אחד מישראל משאלות לבבו, וישם התפא"ש פניו הקדושים והטהורים להאנשים אשר עמדו סביבו והראה באצבע אליהם זה צריך לפרנסה וזה צריך לעשות שידוך עם בתו בוגרת וזה צריך לבן זכר וזה צריך שיצליח במשפטו וזה צריך למלבוש וזה צריך לעצים על ימות החורף וכדומה מאלו הדברים, וזאת הוא הברכה אשר צריך לברך ולכך אמר ר' ישמעאל בן אלישע, יהי רצון שיכבשו רחמיך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין ונענע לו בראשו, וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, ומשום זה נענע הקב"ה בראשו משום שר' ישמעאל בן אלישע הי' מסתפק עוד והי' לבו נקפו שמא לא כיון לרצון השי"ת ושמה כוונת השי"ת הי' על ברכה אחרת, ומשום זה נענע לו בראשו לומר טוב כוונת, כי כן הוא רצונו בברכה זו, ולזה אמרו רז"ל, וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, היינו ברכה בענין שאנחנו בני אדם הדיוטים קרוצי חומר צריכים היינו פרנסה והלבשה ושאר הצטרכות של בניי זה הואנקרא ברכת הדיוט, ודבר זה למדו חז"ל שאין דבר זה קל וזאת הוא ברכה שהשי"ת רוצה, ואחר זה אמר התפא"ש זצ"ל שאם הי' בא דבר כזה לאיש שקורין פרומער שישמע מהקב"ה שאומר לו ברכני ודאי הי' מברך ברכות שונות, כמו יתגדל ויתקדש שמי' רבה, ותמלוך אתה ה' לבדך וכדומה ולא עלתה על דעתו לברך את ישראל בברכת הדיוט כמו פרנסה ובדומה לכן, אך ר' ישמעאל בן אלישע חשב במחשבתו שהשי"ת אינו צריך להברכה לצורך עצמו רק בעבור בני ישראל ואם יהי' לישראל כל טוב זה הוא כבודו כי השי"ת רוצה להטיב לבני ישראל, ואח"כ אמר אדומו"ר התפא"ש זצ"ל, הרב מפיעטרקוב זצ"ל ומה יאמר כבודו עתה שאשב סגור ומסוגר ולא אדבר עם ישראל, מה אני ומה חיי בלא ישראל ועוד דיבר רבה מזה אבל נשכח ממנו. (אהל שלמה)

***

הרה"ק מראדאמסק עצמו הלך גם הוא בדרך זה של השפעת חסדים טובים לעמו ישראל, וכמו שהמעייין בספרו הקדוש ימצא פעמים הרבה מאד שהוא מלמד זכות על ישראל ומבקש עבורם כל טוב. דוגמא אחת מני רבים הוא מה שכתב בפרשת ויצא, לפרש הפסוק (בראשית כט, ז) "הן עוד היום גדול לא עת היאסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו", שהפסוק רומז לגלות הארוך הזה, ומבקשים שאף אם ח"ו עדיין לא הגיע זמן קץ הגאולה לאסוף את צאן קדשים ולבנות להם בית המקדש, בכל זאת מתחננים "השקו הצאן ולכו רעו" שישקו להם פרנסה בריווח ושפע רב עד ביאת גואל צדק כדי שיהיה להם קיום בגלות.

(מפי ספרים וסופרים)

***

בענין זה כתב התפארת שלמה' (פרשת כי תשא) על נוסח התפלה לשב"ק "טובים מאורות שברא אלקינו", שהר"ת והס"ת של תיבת "מאורות" הם אותיות "מת", אך תיבת "אור" מפסיק ביניהם, "כי כן כח הצדיק להפריד בין האותיות האלו להפוך אותם לטובה", וגם בתיבת "מחצית" תיבת "חצי" מפסיק בתיבת "מת", כי המחצית השקל היה לכפרת בני ישראל

להצילים ממות לחיים, לכן גם עתה בזמן הגלות שאין לנו המצוה הזאת, התקנה לזה נתינת הצדקה יותר מכדי יכולתו, כמו שנאמר (שמות כא, לה) "וחצו את כספו וגם את המת יחצון", אם מנדבת לבו נותן צדקה אף בחצי עשרו אזי גם את המת יחצון להציל ממות נפשו ויזכה לחיים ארוכים. (מפי ספרים וסופרים)

***

ידוע שהיו צדיקים שסברו שצריך להשפיע עשירות לישראל, והיו שחלקו ואמרו כדברי חז"ל (חגיגה ט) "יאה עניותא ליהודאי", ודעת הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' מראדאמסק זי"ע היתה שצריך הצדיק להשפיע כל טוב לישראל.

***

בימיו התחילו המונים לנהור לציון המצוינת של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע ביומא הדילולא כ"א אדר, והוא אשר התחיל מנהג זה כי דרכו היה לעמוד על גשר מיוחד ליד האוהל [בגלל היותו כהן] ולקבל שם את כל אשר פנו אליו עם בקשות ודרישת ישועות, והיתה אז עת רצון להיושע בכל טוב.

***

שנה אחת בחזרתו מליזענסק עבר דרך העיר קראקא ובאו חסידיו ומקורביו אל מחוץ לעיר כדי לקבל פניו ובקשוהו שיכנס לעירם וישהה עמם קצת, אך הוא סירב להם, הפצירו בו תושבי המקום ואמרו "הלא קראקא היא עיר ואם בישראל, ששם שוכנים וקבורים צדיקים ועמודי עולם, הלא המה: הב"ח וחתנו הט"ז בעל ה'מגלה עמוקות' וה'תוספות יום טוב' ועוד, ואיך לא ירצה ליכנס",

השיב להם הרה"ק מראדאמסק בדרך צחות כדרכו בקודש "וכי לזה 'עיר ואם בישראל' יחשב ויקרא כאשר כל גדליהם מכוסים וטמונים בעפר, כאשר יחיו המתים ויצאו ממקום קבורתם או אז יהא ראוי לומר שהיא עיר ואם בישראל..." והבטיח להם שלשנה הבאה בדרכו מליזענסק יכנס אליהם לקראקא.

לשנה האחרת קיים את הבטחתו ונכנס לתוך העיר, שם פגש את המרא דאתרא הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע שכבדו מאד ושוחח עמו בדברים העומדים ברומו של עולם, בתוך הדברים אמר ה'תפארת שלמה': "כל צדיק שאינו ממשיך שפע ברכה ועשירות לישראל אינו צדיק ואינו רבי!", ובזאת ביאר דברי חז"ל (קידושין מ) שדרשו לשון הפסוק (ישעיה ג, י) "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו - וכי יש צדיק טוב ויש צדיק שאינו טוב, אלא טוב לשמים ולבריות זהו צדיק טוב, טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב", ד"צדיק רע" הכוונה לאלו שאינם משפיעים טובה לבריות, ואין הכוונה שהוא עושה ח"ו רעות לאנשים, רק שאינו משפיע להם כל טוב ורק משום כך נקרא כבר "צדיק רע", וכן כתיב גבי ער ואונן (בראשית לח, ז) "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'", היינו שבאמת היו נשמות גבוהות וקדושות אלא שלא השיגו מדריגה זו להשפיע טוב לאחרים, ככתוב (שם פסוק ט) "לבלתי נתן זרע לאחריו", פירוש זרעים והשפעה בפרנסה, ולכן קראו "רע". ובזאת פנה אל הגר"ש סופר ואמר לו "וכי ידעת מדוע הכתירו אותך לרב העיר הזאת, וכי

תאמר כדי לפסוק "טעפ אין לעפעל שאלות" [שאלות בעניני בשר וחלב וכדומה], לא! שהרי בכל פינה ופינה תמצא דיינים ומורי הוראות שגם הם בקיאים בכל ההלכות והדינים האלו, אך אגלה לך סודן של דברים, שהגעת הנה כדי להשפיע שפע פרנסה ובריאות לכל בני העיר..."

השומעים התפעלו מדברי הרבי, כי אם מדבר כך אל רב העיר ע"כ שיש בכוחו כדי לקיים, אך הגר"ש עצמו הגיב תיכף ואמר בדרך צחות "כעת נודע לי חיוב חדש שלא היה כתוב כלל ב'כתב רבנות' שקבלתי על עצמי...". (מפי ספרים וסופרים)

***

פעם לפני חג הפסח צעק התפארת שלמה זי"ע שכתוב בשלחן ערוך שצריכים כל כך הרבה הוצאות על חג הפסח, ולא כתוב סעיף קטן זה, מאין יקחו בני ישראל מעות לצרכי פסח ועשה רעש גדול. (אוצר ישראל, מפי רבי מרדכי הערש שמרלר זצ"ל)

***

פעם במוצאי שב"ק נכנס התפארת שלמה זי"ע להביהמ"ד ואמר יהודים תרחמו אפשר רוצה מישוהו כוס תה, עכשיו הביאו נשמה בעלמא דקשוט ולא מצאו בו דבר טוב, רק פעם אחת הושיט לאדם כוס תה, אני יודע כי עוד לא עשיתי כלום על זה העולם, אפשר רוצה מאן דהו כוס תה ועי"ז יהיה גם לי לטובה.

(מפי הרה"ג רבי אברהם שמואל זילברשטיין זי"ע נכד התפארת שלמה זי"ע)

***

הגה"צ רבי יצחק מרדכי מפלאוונא זצ"ל היה נכדו של הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' מראדאמסק זי"ע, ובספרו 'אהל שלמה' (אות מג) שחיבר מפרקי חיי זקינו זי"ע כתב לספר, שבשנה אחת בפרוס ימי חג הפסח ביקש רבי ישראל יצחק אב"ד פלאוונא זצ"ל [ובסוף ימיו אב"ד מלאווא] את ברכת זקינו שלא יבואו אליו אנשים בשאלות של חמץ בפסח ח"ו, אמר לו ה'תפארת שלמה', שהלימוד בהלכות פסח קודם החג מסוגל שלא יתעוררו שאלות חמץ בתוך החג, והיינו טעמא, כי כאשר אין עוסקים בהלכות חג קודם החג, בא ה'שלחן ערוך' בטענות לפני השי"ת במרום ועומד וצווח על שהוא חלק מן התורה הקדושה ואין לומדים אותו, וכדי לפייס דעתו מגלגל הקב"ה שיתעוררו שאלות ויבואו למרא דאתרא לשאול דבר ה', ואז יצטרך בעל כורחו להגות בהלכות פסוקות שבי'שלחן ערוך', אבל אם יקדימו רפואה למכה, וילמדו מעצמם את כל הלכות פסח בעיון רב ויהא בקי בו כמונח בכיסיה אזי לא יתרעם השו"ע על שאין הוגים בו וממילא לא יתעוררו שאלות. (מפי ספרים וסופרים)

***

התפארת שלמה זי"ע היה רגיל לומר ונדרס בת"ש כתיב משכני אחרך נרוצה בקנין משיכה יש שני דרכים אחד הכישה במקל ודרך אחד הוא קורא לה והיא באה אומרים בני ישראל הכישה במקל כבר היה לנו די מספיק עכשיו מבקשים ממך רבש"ע הוא קורא לה והיא באה (אוצר ישראל, מפי הרה"ק מביאלא זי"ע)

***

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

***

לזכות הרוצה בעילום שמו שיוקיים ברכת צדיק "מנוחה ושמחה, אור ליהודים"				
לע"נ האשה החשובה הצדקנית מרת פרידא גילה בת הרה"ח ר' יצחק אייזיק ע"ה (רי"ך) נלב"ע י"ז אדר ב' תשע"ט				
לע"נ איש החסד מוכתר בכל מידה נכונה הרה"ח ר' משה בן ר' שמואל רפאל (רי"ך) ז"ל	לזכר עולם יהי צדיק, כ"ק אדמו"ר הגה"צ רבי שלמה בן רבי מרדכי זצ"ל מזוויעהל - צאנז, נלב"ע כ"ז תמוז תשע"ז, ולע"נ ראש הישיבה הגאון האדיר רבי אליהו שמואל בן רבי יעקב ישראל זצ"ל, נלב"ע כ"ה מרחשון תשע"ט			
להצילת יוסף נתן בן רבקה טייבא זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל טויל דניטב	להצילת אפרים בן אסתר לאה זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל טויל דניטב	להצילת נחום נוענדל בן פרידא גילה זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל טויל דניטב	להצילת נואיר יחיאל בן חנה סינאו זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל טויל דניטב	להצילת נושה בן אסתר מלכה זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל טויל דניטב
להשתתפות בהוצאות הגליון לרגל שמחה או לע"נ ולקבלת הגליון במייל, להערות ולהארות, GILYON.LIZENSK@GMAIL.COM				
אבינו מלכנו מנע מגפה מנחלתך. אבינו מלכנו שלח רפואה שלמה לחולי עמך.				